ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

43

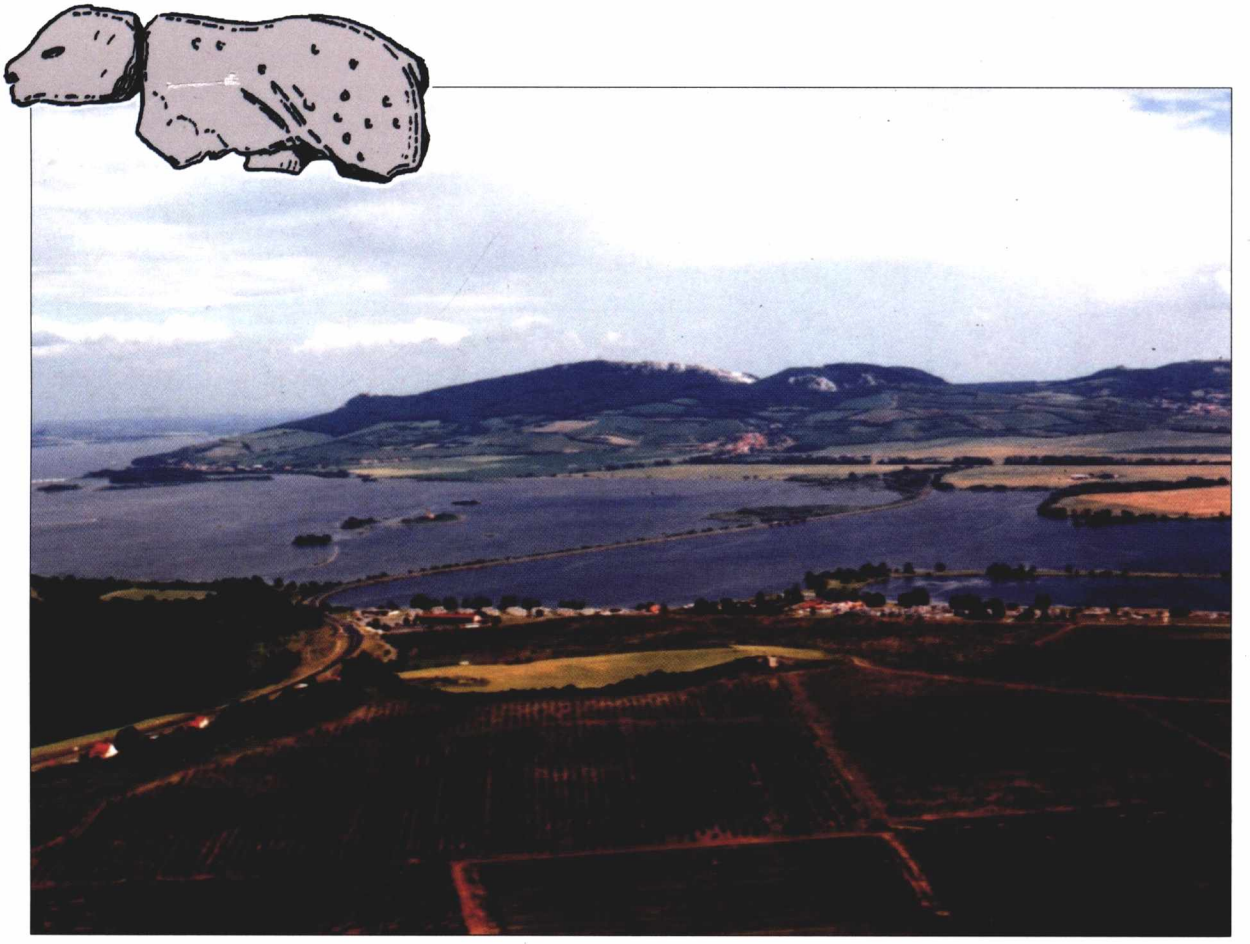

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
KNIHOVNA
105

BRNO 2002

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
43

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-36-2

BRNO 2002

PD 1520/43.2002.

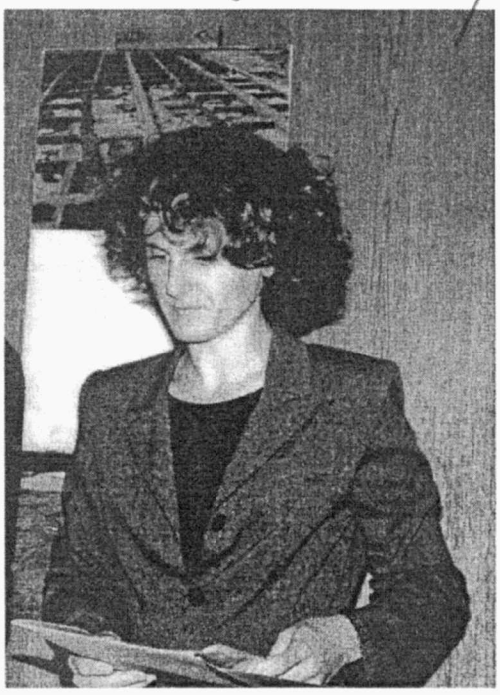

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY KNIHOVNA PRAHA

KNIHOVNA AV ČR
PD 1520
43 (2002)
1591/04

01591/04

Vzpomínka na Jitku Vrbovou

(29.11.1969 – 20.12.2001)

Na samém konci roku 2001 tragicky zahynula ve svých 32 letech Mgr. Jitka Vrbová-Dvorská, PhD., vědecká pracovnice Archeologického ústavu AV ČR Brno. Tato smutná zpráva nás zastihla zcela nechápající, neboť kdo by pomyslel, že mladý život nabitý energií a činorodostí může skončit tak náhle a nevratně a s ním i všechny plány, vyhlídky, přání. Těžko se smiřujeme s touto ztrátou, ač jsme zdaleka nebyli těmi Jitce nejbližšími blízkými. Musíme si chtě nechtě přiznat, že nám chybí její racionální, někdy až nekompromisní duch, který nás nutil zbavit se všech formálních zbytečností a směřovat k tomu podstatnému – plnému životu a intenzivní práci. Těžko nahradíme Jitku v její odborné specializaci, těžko budeme hledat přírodovědce s takovým pochopením pro archeologii a její problémy.

Jitka stačila za své šestileté působení v brněnském Archeologickém ústavu odvést neocenitelnou práci. Vedle své dosavadní specializace na studium keramiky pomocí přírodovědných metod v krátké době zvládla metodiku dalšího oboru – dendrochronologie a na jejím poli během dvou let uskutečnila to, co se přes několik pokusů nepodařilo za předchozích 30 let: vybudovat standardní dubovou křivku pro Českou republiku a získat první exaktní data pro Mikulčice, Pražský hrad a další významné raně středověké lokality. Jistě, měla k tomu díky „nivnímu" projektu a možnostem školení v zahraničních laboratořích ty nejlepší podmínky, avšak ne každému by dendrochronologové v evropských laboratořích poskytli své standardy – výsledky mnohaleté práce – a nabídli úzkou spolupráci. Jitce ano, a nebylo to určitě náhodou.

Přes náhlý odchod Jitka zanechala za sebou do jisté míry ukončenou práci: výzkum keramiky uzavřela disertací, jednu etapu dendrochronologie v podstatě završila vybudováním standardní dubové křivky, navíc stačila vychovat své první žáky v oboru dendrochronologie; v počínající fázi zůstalo pouze studium subfosilních kmenů z aluviálních sedimentů. Jitčin osud by tak mohl být pro nás badatele zatížené mnohaletými nedodělky výzvou. Často jsme s Jitkou diskutovali o tom, zda výsledky naší práce jsou již zralé zveřejnění, zda naše závěry nejsou předčasné; sám jsem nabádal k opatrnosti a pomalejšímu tempu. Dnes musím dát Jitce za pravdu: osud odměřuje neúprosně každému z nás chvíle života a nikdo „neví dne ani hodiny". Ne každý by v takové situaci obstál jako ona.

Jitka žije dále v našich vzpomínkách a srdcích. Pokud dokážeme navázat na její odborné dílo a dále je rozvíjet, bude žít i v naší práci.

Bibliografii Mgr. Jitky Vrbové, PhD., lze najít v Archeologických rozhledech 2002/2.

Lumír Poláček

OBSAH:
STUDIE A KRÁTKÉ ČLÁNKY

Z. Nerudová	**Čepelová technologie na počátku mladého paleolitu** **The Early Upper Paleolithic Blade Technology**	15
M. Vaškových	**Nálezy keramiky želiezovské skupiny na jihovýchodní Moravě** **Funde der Keramik von Želiezovce-typus in Südostmähren**	31
L. Galuška	**Deset let archeologických výzkumů Moravského zemského muzea v oblasti Starého Města (1992-2001)** **Ten Years of the Archaeological Excavations of the Moravian Museum in the Territory of Staré Město (1991-2001)**	51
P. Holub, P. Kováčik, D. Merta, M. Peška, R. Procházka, D. Zapletalová, A. Zůbek	**Předběžné výsledky záchranných archeologických výzkumů v Brně v roce 2001** **Vorläufige Ergebnisse Archäologischer Rettungsgrabungen im Jahr 2001**	71
B. F. Klíma	**Výsledky 16. Výzkumné sezóny a jednání velké archeologické komise na velkomoravském výšinném hradišti sv. Hypolita ve Znojmě** **Die Ergebnisse der sechzehnten Grabungssaison und die Tagung der großen archäologischen Kommission auf dem Burgwall Pöltenberg in Znojmo**	115

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU V ROCE 2001

PALEOLIT

BRNO (k. ú. Žebětín, okr. Brno- město)	M. Kuča	125
ČERNOTÍN (okr. Přerov)	P. Kostrhun, P. Neruda	125
HOLŠTEJN (okr. Blansko)	J. Doležel	130
JEMNICE (okr. Třebíč)	M. Vokáč, S. Houzar	131
JEZEŘANY-MARŠOVICE (k. ú. Maršovice, okr. Znojmo)	P. Neruda, Z. Nerudová	131
MIKULOV (okr. Břeclav)	O. Šedo	132
MLADEČ (okr. Olomouc)	J. A. Svoboda	133
MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Horákov, okr. Brno-venkov)	P. Škrdla	135
MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov)	P. Škrdla	135
NEDAKONICE (okr. Uherské Hradiště)	D. Menoušková	136

PAVLOV (okr. Břeclav)	J. A. Svoboda	136
PAVLOV (okr. Břeclav)	O. Šedo	136
POPŮVKY (okr. Brno-venkov)	M. Kuča	137
POPŮVKY (okr. Třebíč)	M. Vokáč	137
PRACE (okr. Brno- venkov)	M. Simandl, P. Škrdla	138
PROSENICE (okr. Přerov)	Z. Schenk	140
PŘEROV (k. ú. Popovice, okr. Přerov)	Z. Schenk	142
PŘEROV (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	A. Drechsler, J. A. Svoboda	142
PŘESTAVLKY (okr. Přerov)	A. Drechsler, J. A. Svoboda, Z. Schenk	142
RADSLAVICE (okr. Vyškov)	T. Zeman	143
RUDICE (okr. Blansko)	M. Vokáč	143
SKLENÉ NAD OSLAVOU (okr. Žďár nad Sázavou)	M. Vokáč, M. Moník	143
SLAVICE (okr. Třebíč)	P. Škrdla	144
SVITÁVKA (okr. Blansko)	J. A. Svoboda	144
TVAROŽNÁ (okr. Brno-venkov)	P. Škrdla, P. Kos	144
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (k. ú. Jarošov u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)	P. Škrdla	147
VEDROVICE (okr. Znojmo)	P. Neruda, Z. Nerudová	149
VEVERSKÁ BÍTÝŠKA (okr. Brno- venkov)	M. Kuča, K. Smíšek, P. Žákovský	150

NEOLIT

BEŇOV (okr. Přerov)	Z. Schenk	153
BLUČINA (okr. Brno-venkov)	F. Floder, M. Salaš	153
BOHUŠICE (okr. Třebíč)	M. Kuča, M. Vokáč	153
BRNO (k. ú. Horní Heršpice, okr. Brno-město)	M. Geisler	153
BRNO (k. ú. Komín, okr. Brno-město)	M. Kuča, M. Vokáč	154
BRNO (k. ú. Žebětín, okr. Brno-město)	M. Kuča	154
BROD NAD DYJÍ (okr. Břeclav)	D. Jelínková, L. Šebela	154
ČUČICE (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, M. Vokáč	155
DĚTKOVICE (okr. Prostějov)	M. Šmíd	155
DRNOVICE (okr. Vyškov)	M. Šmíd	155
DUKOVANY (okr. Třebíč)	M. Kuča	155
HAVŘICE (okr. Uherské Hradiště)	M. Bálek	155
HLUK (okr. Uherské Hradiště)	Z. Schenk	156
HRUŠOVANY NAD JEVIŠOVKOU (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	156
HVOZDEC (okr. Brno-venkov)	M. Vokáč, M. Kuča	156
JEZEŘANY - MARŠOVICE (k. ú. Jezeřany, okr. Znojmo)	M. Kuča, M. Vokáč, K. Smíšek	156
LHOTICE (okr. Třebíč)	M. Kuča, M. Vokáč	156

LOŠTICE (okr. Šumperk)	H. Dehnerová, P. Hejhal	157
KLENTNICE (okr. Břeclav)	M. Kuča	157
MAŠOVICE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	157
MENHARTICE (okr. Třebíč)	M. Vokáč, S. Houzar	161
MOKRÁ - HORÁKOV (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov)	L. Šebela, P. Škrdla, M. Hložek	161
MORAVSKÝ KRUMLOV (okr. Znojmo)	M. Bálek	162
OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer, V. Prečanová	163
OLŠANY (okr. Prostějov)	M. Šmíd	163
OŘECHOV (k. ú. Ořechovičky, okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský, K. Smíšek, P. Vysloužil	164
OSTROVAČICE (okr. Brno-venkov)	M. Vokáč, M. Kuča	164
PETROVICE (okr. Znojmo)	M. Bálek	164
POLEŠOVICE (okr. Uherské Hradiště)	M. Lečbych	164
POPŮVKY (okr. Brno-venkov)	M. Bálek	165
POPŮVKY (okr. Brno-venkov)	A. Matějíčková	168
POPŮVKY (okr. Brno-venkov)	M. Kuča	169
PRÁČE (okr. Znojmo)	T. Berkovec	169
PROSENICE (okr. Přerov)	Z. Schenk	170
PROSTĚJOV (k. ú. Čechůvky, okr. Prostějov)	M. Šmíd	170
PROSTĚJOV (k. ú. Držovice, okr. Prostějov)	M. Šmíd	171
PŘEROV (k. ú. Dluhonice, okr. Přerov)	Z. Schenk, M. Vokáč, P. Musilová, K. Musilová	172
PŘEROV (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	Z. Schenk, J. Křížková	172
RADSLAVICE (okr. Vyškov)	T. Zeman	172
ROSICE (okr. Brno-venkov)	M. Kuča	172
ROZDROJOVICE (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský, K. Smíšek	173
ROZDROJOVICE (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský	173
SKLENÉ NAD OSLAVOU (okr. Žďár nad Sázavou)	M. Vokáč	173
SLUŽÍN (okr. Prostějov)	M. Šmíd	173
STAROVIČKY (okr. Břeclav)	M. Geisler	174
TROUBSKO (okr. Brno-venkov)	M. Geisler	174
URČICE (okr. Prostějov)	M. Šmíd	174
VELEŠOVICE (okr. Vyškov)	P. Kos, A. Matějíčková	175
VEVERSKÁ BITÝŠKA (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, M. Vokáč	175
VEVERSKÉ KNÍNICE (okr. Brno-venkov)	M. Kuča	175
ZNOJMO (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	175
ŽELATOVICE (okr. Přerov)	A. Tajer	176

ENEOLIT

BRNO (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	A. Matějíčková	179
ČERNÍN (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	179
DIVÁKY (okr. Břeclav)	J. Unger	179
HOLUBICE (okr. Vyškov)	P. Kos, A. Matějíčková	179
KETKOVICE (okr. Brno-venkov)	M. Vokáč, E. Čermáková	179
KOSTELEC NA HANÉ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	181
MAŠOVICE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	182
OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer, V. Prečanová	184
OŘECHOV (k. ú. Ořechovičky, okr. Brno-venkov)	M.Kuča, P. Žákovský, K. Smíšek, P. Vysloužil	184
POLEŠOVICE (okr. Uherské Hradiště)	M. Lečbych	184
PROSTĚJOV (k. ú. Čechůvky, okr. Prostějov)	M. Šmíd	184
PROSTĚJOV (k. ú. Držovice, okr. Prostějov)	M. Šmíd	185
PŘESTAVLKY (okr. Přerov)	A. Drechsler	185
PTENÍ (k. ú. Ptenský Dvorek, okr. Prostějov)	M. Šmíd	186
REŠICE (okr. Znojmo)	M. Vokáč	186
URČICE (okr. Prostějov)	M. Šmíd	187
VÁVROVICE (okr. Opava)	M. Zezulová, O. Šedo	187
VEVČICE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	188

DOBA BRONZOVÁ

BLUČINA (okr. Brno-venkov)	F. Floder, M. Salaš	191
BOROTICE (okr. Znojmo)	S. Stuchlík	192
BRNO (k. ú. Horní Heršpice, okr. Brno-město)	M. Geisler	192
BRNO (k. ú. Královo Pole, okr. Brno-město)	M. Geisler	192
BROD NAD DYJÍ (okr. Břeclav)	D. Jelínková, L. Šebela	193
ČEJKOVICE (okr. Hodonín)	J. Škojec, M. Mazuch	193
DRNOVICE (okr. Vyškov)	M. Šmíd	193
HAVŘICE (okr. Uherské Hradiště)	M. Bálek	194
HOLUBICE (okr. Vyškov)	P. Kos, A. Matějíčková	194
HORNÍ MOŠTĚNICE (okr. Přerov)	Z. Schenk	194
HRÁDEK (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	195
HRUŠOVANY NAD JEVIŠOVKOU (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	196
HUSTOPEČE (okr. Břeclav)	M. Geisler	197
KŘÍDLŮVKY (okr. Znojmo)	M. Vokáč	197
LESONICE (okr. Znojmo)	M. Bálek	198
LOŠTICE (okr. Šumperk)	H. Dehnerová, P. Hejhal	198
NEDAKONICE (okr. Uherské Hradiště)	D. Menoušková	198

OLBRAMOVICE (okr. Znojmo)	M. Vokáč, M. Kuča	199
OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer, V. Prečanová	199
OLŠANY (okr. Prostějov)	M. Šmíd	203
OPAVA (okr. Opava)	M. Zezula	203
OSTOPOVICE (okr. Brno-venkov)	M. Lečbych	204
POLEŠOVICE (okr. Uherské Hradiště)	M. Lečbych	204
PROSTĚJOV (k. ú. Čechůvky, okr. Prostějov)	M. Šmíd	204
PŘEROV (okr. Přerov)	J. Kohoutek	204
STĚBOŘICE (okr. Opava)	M. Zezulová	204
SVATOBOŘICE-MISTŘÍN (okr. Hodonín)	M. Hložek	205
ÚNANOV (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	205
VELKÉ HOŠTICE (okr. Opava)	J. Juchelka	205
VIZOVICE (okr. Zlín)	J. Langová, J. Kohoutek	205
VRBOVEC (okr. Znojmo)	T. Berkovec, J. Šmerda	206
ZNOJMO (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	206
ZNOJMO (okr. Znojmo)	T. Berkovec, J. Šmerda	208
ŽATČANY (okr. Brno-venkov)	M. Čižmář	208
ŽDÁNICE (okr. Hodonín)	M. Hložek	208
ŽELATOVICE (okr. Přerov)	A. Tajer	208

DOBA ŽELEZNÁ

BEŇOV (okr. Přerov)	Z. Schenk	213
BLANSKO (okr. Blansko)	J. Doležel, B. Komoróczy	213
BLATEC (okr. Olomouc)	A. Tajer	217
BRNO (k. ú. Dvorska, okr. Brno-město)	T. Berkovec, A. Matějíčková	218
BRNO (k. ú. Horní Heršpice, okr. Brno-město)	A. Matějíčková	219
DOBRČICE (okr. Přerov)	Z. Schenk	219
DYJÁKOVICE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	219
HAVŘICE (okr. Uherské Hradiště)	M. Bálek	220
HOLUBICE (okr. Vyškov)	P. Kos, A. Matějíčková	220
CHARVÁTY (okr. Olomouc)	A. Tajer	221
JAROSLSLAVICE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	221
MACKOVICE (okr. Znojmo)	M. Vokáč	222
MAŠOVICE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	222
MIROSLAV (okr. Znojmo)	D. Jelínková	222
MODRÁ (okr. Uherské Hradiště)	M. Vaškových	223
OPAVA (okr. Opava)	M. Kiecoň	223
OŘECHOV (k. ú. Ořechovičky, okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský, K. Smíšek, P. Vysloužil	223

PASOHLÁVKY (okr. Břeclav) J. Jílek 224
POLEŠOVICE (okr. Uherské Hradiště) M. Lečbych 224
PROSENICE (okr. Přerov) Z. Schenk 225
PROSTĚJOV (k. ú. Čechůvky, okr. Prostějov) M. Šmíd 225
PULKOV (okr. Třebíč) M. Vokáč 226
SLAVKOV U BRNA (okr. Vyškov) M. Geisler 227
STAŘÍČ (okr. Frýdek-Místek) P. Stabrava 227
STŘELICE (okr. Brno-venkov) T. Berkovec 229
TVRDONICE (okr. Břeclav) P. Čáp 229
VELEŠOVICE (okr. Vyškov) P. Kos, A. Matějíčková 229
VRATĚNÍN (okr. Znojmo) M. Vokáč 230
VYŠKOV (okr. Vyškov) M. Geisler 230
ŽATČANY (okr. Brno-venkov) M. Čižmář 230

DOBA ŘÍMSKÁ A STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ

BRNO (k. ú. Horní Heršpice, okr. Brno-město) M. Geisler 235
BROD NAD DYJÍ (okr. Břeclav) D. Jelínková, L. Šebela 235
HAVŘICE (okr. Uherské Hradiště) M. Bálek 235
MACKOVICE (okr. Znojmo) M. Vokáč 235
MAŠOVICE (okr. Znojmo) Z. Čižmář 235
MIROSLAV (okr. Znojmo) D. Jelínková 236
MUŠOV (k. ú. Pasohlávky, okr. Břeclav) B. Komoróczy 237
OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc) J. Peška, F. Šrámek 237
OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc) M. Kalábek, V. Prečanová 241
PASOHLÁVKY (okr. Břeclav) J. Jílek 242
PŘEROV (k. ú. Kozlovice, okr. Přerov) Z. Schenk 243
ŠLAPANICE (okr. Brno-venkov) A. Matějíčková 243
VÁVROVICE (okr. Opava) M. Zezulová, O. Šedo 243
VYŠKOV (okr. Vyškov) T. Berkovec 245

STŘEDOVĚK A NOVOVĚK

BEŇOV (okr. Přerov) Z. Schenk 249
BRANNÁ (okr. Šumperk) R. Zatloukal, P. Hejhal 249
BRNO (k. ú. Dvorska, okr. Brno-město) T. Berkovec, A. Matějíčková 250
BRNO (k. ú. Zábrdovice, okr. Brno-město) P. Kos, A. Matějíčková 250
BUČOVICE (okr. Vyškov) P. Borský, R. Stránská, P. Vitula 252
DIVÁKY (okr. Břeclav) J. Unger 254
DLOUHÁ LHOTA (okr. Blansko) T. Berkovec 254
DRNOVICE (okr. Vyškov) T. Zeman 255

HLUČÍN (okr. Opava)	H. Teryngerová	255
HLUK (okr. Uherské Hradiště)	Z. Schenk	256
HORNÍ MOŠTĚNICE (okr. Přerov)	Z. Schenk	256
HRÁDEK (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	256
HRUŠOVANY NAD JEVIŠOVKOU (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	258
IVANČICE (okr. Brno-venkov)	M. Geisler	259
KARVINÁ (k. ú. Fryštát, okr. Karviná)	M. Zezula	259
KOPŘIVNÁ (okr. Šumperk)	V. Goš	260
KRNOV (okr. Bruntál)	M. Kiecoň	261
KRNOV (okr. Bruntál)	M. Zezula	261
KŘIŽANOVICE (okr. Vyškov)	P. Kos, A. Matějíčková	262
KŘTINY (okr. Blansko)	T. Berkovec	265
KUŘIM (okr. Brno-venkov)	M. Bálek	265
LEŠANY (okr. Prostějov)	P. Fojtík	266
LIPNÍK NAD BEČVOU (okr. Přerov)	K. Faltýnek, P. Šlézar	267
LITOVEL (okr. Olomouc)	K. Faltýnek	267
LOŠTICE (okr. Šumperk)	H. Dehnerová, P. Hejhal	270
LUKOVANY (okr. Brno-venkov)	M. Vokáč, M. Kuča	270
MODŘICE (okr. Brno-venkov)	R. Procházka	271
MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov)	P. Kos	274
MORAVSKÝ KRUMLOV (k. ú. Rokytná, okr. Znojmo)	Z. Čižmář	275
NEDAKONICE (okr. Uherské Hradiště)	D. Menoušková	276
NĚMČIČKY (okr. Znojmo)	T. Berkovec	277
OLOMOUC (okr. Olomouc)	P. Šlézar, P. Faltýnek	277
OLOMOUC (okr. Olomouc)	H. Dehnerová, P. Michna	277
OLOMOUC (okr. Olomouc)	R. Zatloukal, P. Hejhal, V. Tomka	278
OLOMOUC (okr. Olomouc)	H. Dehnerová	280
OLOMOUC (okr. Olomouc)	R. Zatloukal	280
OLOMOUC (okr. Olomouc)	J. Peška, J. Vrána	283
OLOMOUC (okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer, V. Prečanová	285
OLŠANY (okr. Prostějov)	M. Šmíd	285
OPAVA (okr. Opava)	J. Juchelka	285
OPAVA (okr. Opava)	M. Kiecoň	286
OPAVA (okr. Opava)	M. Zezula, D. Prix	286
OPAVA (okr. Opava)	M. Zezula	288
PASOHLÁVKY (okr. Břeclav)	J. Jílek	289
PLAVEČ (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	290
PLAVEČ (okr. Znojmo)	T. Berkovec	290
POPICE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	290

PŘEDKLÁŠTEŘÍ U TIŠNOVA (okr. Brno-venkov)	J. Unger	291
PŘEROV (okr. Přerov)	J. Kohoutek	291
PŘEROV (okr. Přerov)	V. Martínek, Z. Schenk	292
PŘESTAVLKY (okr. Přerov)	Z. Schenk	292
RAJHRAD (okr. Brno-venkov)	J. Unger, P. Kos	292
ROSICE (okr. Brno-venkov)	M. Bálek	294
SLAVKOV U BRNA (okr. Vyškov)	T. Zeman	294
STARÁ VES NAD ONDŘEJNICÍ (okr. Frýdek-Místek)	P. Stabrava	294
ŠTERNBERK (okr. Olomouc)	K. Faltýnek, P. Šlézar	295
ŠTERNBERK (okr. Olomouc)	K. Faltýnek	296
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)	D. Menoušková	296
ÚJEZDEC (okr. Přerov)	Z. Schenk	296
ÚNANOV (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	296
VACENOVICE (okr. Hodonín)	M. Hložek	297
VALAŠSKÉ KLOBOUKY (okr. Zlín)	J. Kohoutek, R. Vrla	297
VÁVROVICE (okr. Opava)	M. Zezulová, O. Šedo	297
VELATICE (okr. Brno-venkov)	T. Berkovec	298
VELKÉ BÍLOVICE (okr. Břeclav)	P. Čáp	298
VELKÉ HOŠTICE (okr. Opava)	J. Juchelka	299
VIZOVICE (okr. Zlín)	J. Kohoutek	299
VYŠKOV (okr. Vyškov)	T. Berkovec	299
VYŠKOV (okr. Vyškov)	P. Kos	300
ZELENÁ HORA (okr. Vyškov)	T. Zeman	301
ZLÍN (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	J. Kohoutek	301
ZNOJMO (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	301
ZNOJMO (okr. Znojmo)	J. Unger, P. Kos	306
ZNOJMO (okr. Znojmo)	T. Berkovec, J. Šmerda	308

SPECIÁLNÍ METODY

M. Bálek	**Výsledky leteckého snímkování na Moravě v roce 2001**	313
V. Hašek, J. Petera	**Geofyzikální prospekce a ověřovací sondáž podzemní chodby v Přepychách, okr. Rychnov nad Kněžnou**	317
J. Vrbová-Dvorská, J. Janál, J. Škojec	**Zpráva o odběru vzorků ze subfosilních kmenů pro dendrochronologickou analýzu v povodí řeky Moravy**	323
M. Kostelníková	**Laténské nánožníky s textilní výplní z Miroslavi (okr. Znojmo) a Mušova (okr. Břeclav)**	325

ZPRÁVY O ČINNOSTI

J. Doležel	**Z práce Archeologického ústavu Akademie věd ČR Brno v roce 2001**	329

J. A. Svoboda	**Paleolitické a mezolitické osídlení krasu Projekt Grantové agentury AV ČR A9001901/98 1999 - 2001, souhrnná zpráva**	331
J. A. Svoboda	**Last Foragers of Northern Bohemia Grant project of the National Geographic Society No 6330-98 1999 - 2001, Final report**	334
L. Poláček	**Sídelní aglomerace velkomoravských mocenských center v proměnách údolní nivy. Zpráva o výsledcích grantu Grantové agentury ČR č. 404/96/K089**	341

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU V ROCE 2001

PALEOLIT A MEZOLIT

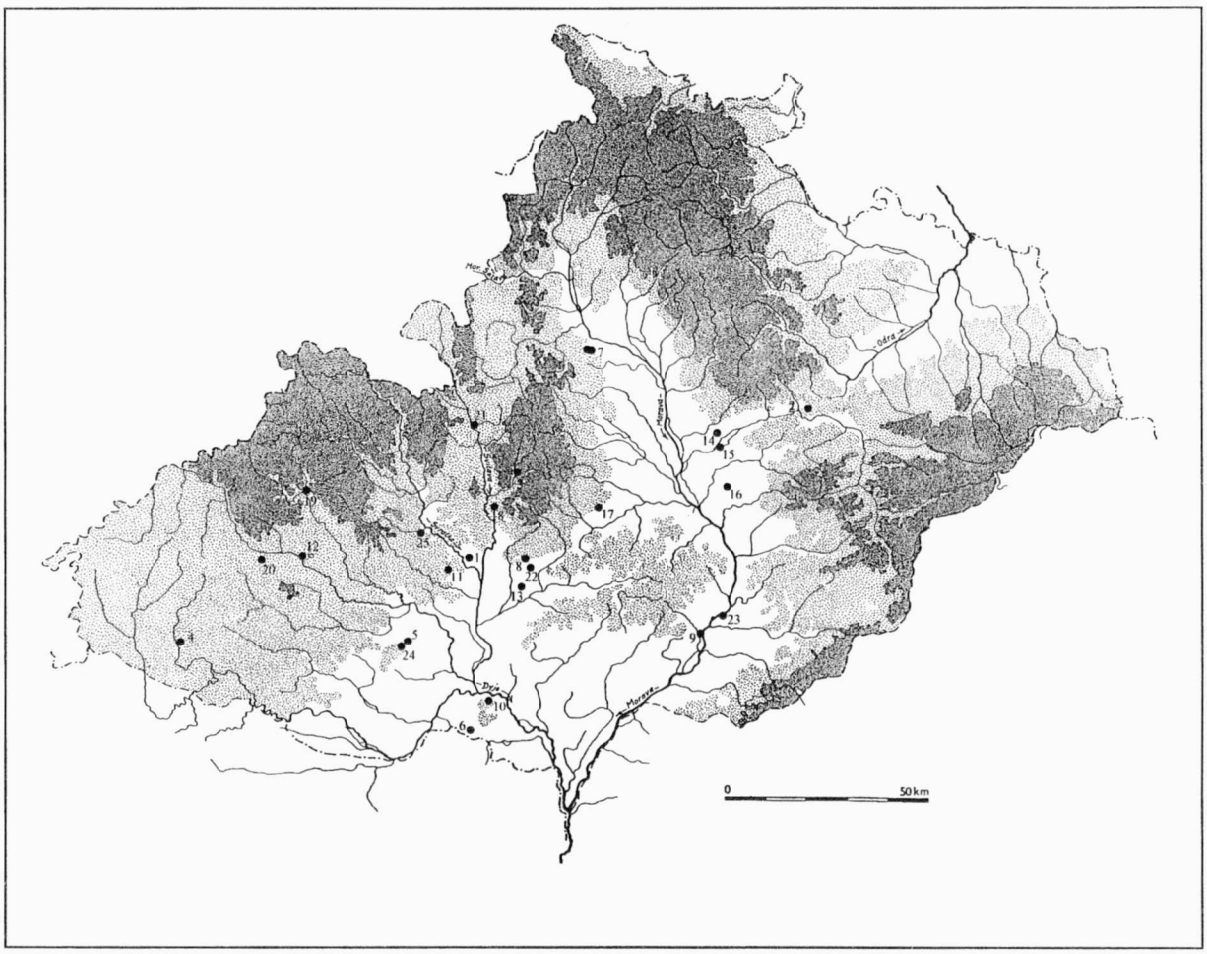

1 – Brno, 2 – Černotín, 3 – Holštejn, 4 – Jemnice, 5 – Jezeřany-Maršovice, 6 – Mikulov, 7 – Mladeč, 8 – Mokrá-Horákov, 9 – Nedakonice, 10 – Pavlov, 11 – Popůvky (BI), 12 – Popůvky (TR), 13 – Prace, 14 – Prosenice, 15 – Přerov, 16 – Přestavlky, 17 – Radslavice, 18 – Rudice, 19 – Sklenné nad Oslavou, 20 – Slavice, 21 – Svitávka, 22 – Tvarožná, 23 – Uherské Hradiště, 24 – Vedrovice, 25 –Veverská Bitýška

BRNO (k.ú. Žebětín, okr. Brno-město)
„Na Drdi". Paleolit. Náhodný nález. Povrchový průzkum.

Na známé neolitické lokalitě byla východně silnice na Bystrc nalezena jednostranně patinovaná, oboustranně přelomená široká čepel, zhotovená z křídového spongiového rohovce. Lokalizace naleziště: SM odvozená, Tišnov 2-9, 1:5 000, 242 mm od Z s.č. a 387 mm od J s.č.

Martin Kuča, FF MU Brno

Summary:

An isolated broken blade of spongolite chert was found in the „Na drdi" field near Žebětín.

ČERNOTÍN (okr. Přerov)
Černotín I, „Malá Kobylanka". Mladý paleolit (aurignacien-gravettien?). Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalita na pomezí Oderské a Bečevské části Moravské brány je situována na temeni vyvýšeného vápencového suku chráněné krajinné rezervace Malá Kobylanka (320 m n.m.), jihovýchodně od města Hranice na Moravě (450 m jihozápadně od kóty 334,8). Největší část nálezové plochy spadá do katastru Černotína, ale okrajové zóny zasahují i na katastr Hranic a Černotína – Hluzova (cf. mapa 25-123 z roku 1989). Vrchol Malé Kobylanky je součástí táhlého hřebene s orientaci SV-JZ, který je vymezený na západě řekou Bečvou, na východě Hluzovským potokem a ze severozápadní strany Račím potokem. Místo poskytuje dobrý přehled o prostoru Moravské brány severním směrem k Oderským vrchům i směrem jižním k flyšovému pásmu Bílých Karpat.

Lokalita byla objevena v poválečném období při podrobné geologické a archeologické prospekci přerovsko-hranické oblasti. Sběry zde byly prováděny zejména v souvislosti s řešením problematiky paleolitického osídlení na sousední lokalitě Velká Kobylanka, lokalizované asi 200 m západně, v sedle mezi vápencovými kopci Velké a Malé Kobylanky (Klíma 1951; 1960; Dvořák – Valoch 1961). V současné době lokalitu navštěvuje řada sběratelů, jejichž aktivitu lze prakticky jen velmi obtížně kontrolovat. Na rozdíl od magdalénienského či epigravettienského souboru z Velké Kobylanky materiál z těchto míst nebyl dosud uceleně publikován. Pro náš příspěvek bylo shromážděno celkem 112 kusů debitáže z kolekce uložené v ústavu Anthropos při MZM, ze sběrů P. Nerudy, jednotlivé kusy ze sbírky K. Křístka uložené v Městském muzeu v Hranicích.

Surovinová skladba

Surovinová skladba je charakteristická dominantním zastoupením obou variet eratických silicitů z glacifluviálních sedimentů, jejichž zdroje hledáme zejména v oderské části Moravské brány. Tato surovina je bezpečně zastoupena 100 kusy (90%). Zajímavý je zde výskyt radiolaritu (3 kusy, 2,7%; obr. 3: 1-3) z oblasti Vlárského průsmyku (60 km vzdušnou čarou od lokality). Transport tohoto materiálu je tradičně předpokládán jižní trasou přes Dolnomoravský úval. V případě lokalit u Hranic však může přijít v úvahu i průchozí koridor masivy Hostýnsko-vsetínské hornatiny, Vizovické vrchoviny a Bílých Karpat podél toků Vláry a Senice, která se vlévá u Vsetína do Bečvy, tekoucí až k Hranicím (známost oblasti flyšového pásma Bílých karpat je indikována existencí štípané industrie z menilitové břidlice, kterou však máme doposud zachycenou jen na sousední lokalitě Velká Kobylanka). Pouze v jednom případě je zastoupena zvláštní šedohnědá chalcedonová hmota, ostrůvkovitě patinující, místy až s náznaky achátové skladby. Tato surovina doprovází výskyty křemičitých křídových vulkanitů ve slezské jednotce bravurského flyše. Nejpravděpodobnějším zdrojem této suroviny se jeví Honcova hůrka u Příbora (30 km od lokality; za identifikaci problematických surovin jsme zavázáni prof. A. Přichystalovi). B. Klímou byla dříve mylně označována za zvláštní variantu místních silicitů. Tento vzorek však může být kontaminací ze sousední lokality Velká Kobylanka, kde je zastoupena až ve 13 %. V 7 případech (6,3 %) identifikace suroviny byla nejistá.

Specifikem našeho souboru je rozličné patinování jednotlivých artefaktů. Vedle běžné bílé patiny se na glacigenních silicitech objevuje patina velmi silná (mocnost i přes 1 mm). V některých případech byly artefakty patinou dokonce téměř stráveny. V souboru se tento rozdíl nedá vysvětlit různým stářím štípané kamenné industrie a bude nutné ho hledat spíše v rozličných chemismech a úložných podmínkách na lokalitě. Mimo to se na předmětech objevuje druhotná změna bílé patiny v černou v důsledku vlivů oxidu manganu a železa. Tento jev však bývá sledován i na jiných lokalitách s kulmským podložím (informace A. Přichystala).

Technologická analýza

Za jádro lze v souboru považovat pouze jediný kus. Jedná se o počátkové jádro na plochém valounu s bifaciální úpravou (obr. 3:4).

V kolekci jednoznačně převažují úštěpy nad čepelemi (80: 21, tab. 1). Signifikantní je velmi malé zastoupení preparačních fází těžby (12,5%). Tento stav může korespondovat s naprostým nedostatkem jader, která tak byla zřejmě z velké části upravována mimo lokalitu nebo na orbou nenarušené ploše. Vlastní cílové polotovary (včetně nástrojů) jsou zastoupeny relativně hojně, a to z 54%. U této skupiny se pak pochopitelně nejhojněji vyskytují i vlastní čepele, které byly na výrobu nástrojů v souboru preferovány. Sekundární reparace těžních (24 %) ploch by nasvědčovaly

existenci exploatace jader na lokalitě, ale vzhledem k výše uvedeným skutečnostem a vzhledem k malému zastoupení odpadu (šupiny, zlomky – 11 ks, 9,8%) je vysoké procento reparací zřejmě nutné vysvětlit jiným způsobem.

Sledování negativů na debitáži jednoznačně svědčí pro převahu unipolární těžby. Přes 10 % polotovarů však indikuje i těžbu bipolární, která lépe kontroluje těžní plochy úpravami distální části jádra.

Výrazná je fragmentarizace čepelí – více než polovina je zachována pouze ve své mesiální části a téměř celý zbytek je zachován jen ve formě distálních či proximálních částí a jen dvě čepele jsou dochovány celé. Průměrná délka 30 mm a šířka 18 mm čepelí je proto nepříliš vypovídající. Zcela se však vymyká jeden kus s ulomeným proximálním koncem, jehož rozměry (délka 73 mm a šířka 36 mm; obr. 1: 6) svědčí pro sofistikovanou těžbu ze značně velkých jader. Podobné výsledky získáváme i při metrické analýze úštěpů, kde celých kusů je zachováno pouze 26,7 %. Mikrolitická složka zcela chybí, stejně jako drobná nepoužitá debitáž (menší jak 15 mm). Je však obtížné rozhodnout, zda se jedná o technologický rys kolekce anebo je tato skutečnost dána charakterem prováděných starších sběrů.

Tab. 1. Černotín I – technologie.
Černotín I – technology.

Fáze těžby	Forma př.	n	%
Preparace	čepele	3	2,68
	úštěpy	11	9,82
Těžba	čepele	18	16,1
	úštěpy	42	37,5
Reparace	čepele	0	0
	úštěpy	27	24,1
Odpad		11	9,82
Celkem		112	100

Typologická skladba (tab. 2)

Pro kolekci z Malé Kobylanky jsou zcela charakteristické silně jedno i oboustranně retušované čepele (obr. 1: 1-10; 1: 12-14). Ty tvoří plných 51% všech typizovaných nástrojů na lokalitě. Pro jejich výrobu bylo z velké většiny využito pečlivě připravených cílových produktů těžby bez kůry či se stopami kůry laterální. Ve třech případech za polotovar posloužila podhřebenová čepel, ve dvou případech preparační čepele s kůrou. U jednoho kusu jednostranně retušované čepele se může jednat o zlomené hranové rydlo. Všechny retušované čepele byly původně zlomeny, více než polovina z nich se dochovala jen v mesiální části.

Tab. 2. Černotín I – typologie.
Černotín I – typology.

Typ	n	%
Škrabadlo	2	5
Vrtáček	1	2,5
Rydlo na lomu	2	5
Hrot	1	2,5
Příčně retušovaná čepel	1	2,5
Čepel s jednostrannou retuší	11	27,5
Čepel s oboustrannou retuší	9	22,5
Vrub, zoubky	2	5
Odštěpovač	3	7,5
Drasadlo	8	20
Celkem	40	100

Druhým dominujícím prvkem v našem souboru jsou drasadla (21 %, obr. 2: 1-6; 3: 6,7). Pro ně bylo využíváno též cílových polotovarů, pouze v jednom případě je tento typ vyroben na reparačním odštěpu.

Zajímavou skupinu tvoří v industrii odštěpovače (3 kusy, obr. 2: 8; 3: 1,6). Jeden z nich je vyroben na masivním radiolaritovém úštěpu. Druhý je vyroben na reutilizovaném hranovém rydle.

Rydla (obr. 2: 7,9) jsou zastoupena pouze dvěma kusy. Jedná se o rydlo na lomu a na přirozené plošce. Nedostatek rydel zde stojí za povšimnutí, zvláště v kontrastu se sousední lokalitou Velká Kobylanka, kde rydla vytvářejí nejdominantnější část celé industrie (až 45%). Tento fakt koresponduje i s minimálním zastoupením rydlových odštěpů (2 ks).

Zbylé typy jsou zastoupeny již jen akcesoricky. Jedná se o čepelové a úštěpové radiolaritové škrabadlo (obr. 1: 11; 3: 2), nevýrazný vrtáček, hrot s odlomenou bází (obr. 1: 10), příčnou retušovanou čepel, úštěp s vrubem (obr. 3: 3) a úštěp se zoubky. Tři kusy byly klasifikovány jako zlomky přesně neidentifikovatelných nástrojů (obr. 2: 11). Jeden úštěp je lokálně retušován a na jednom kuse je patrné opotřebení.

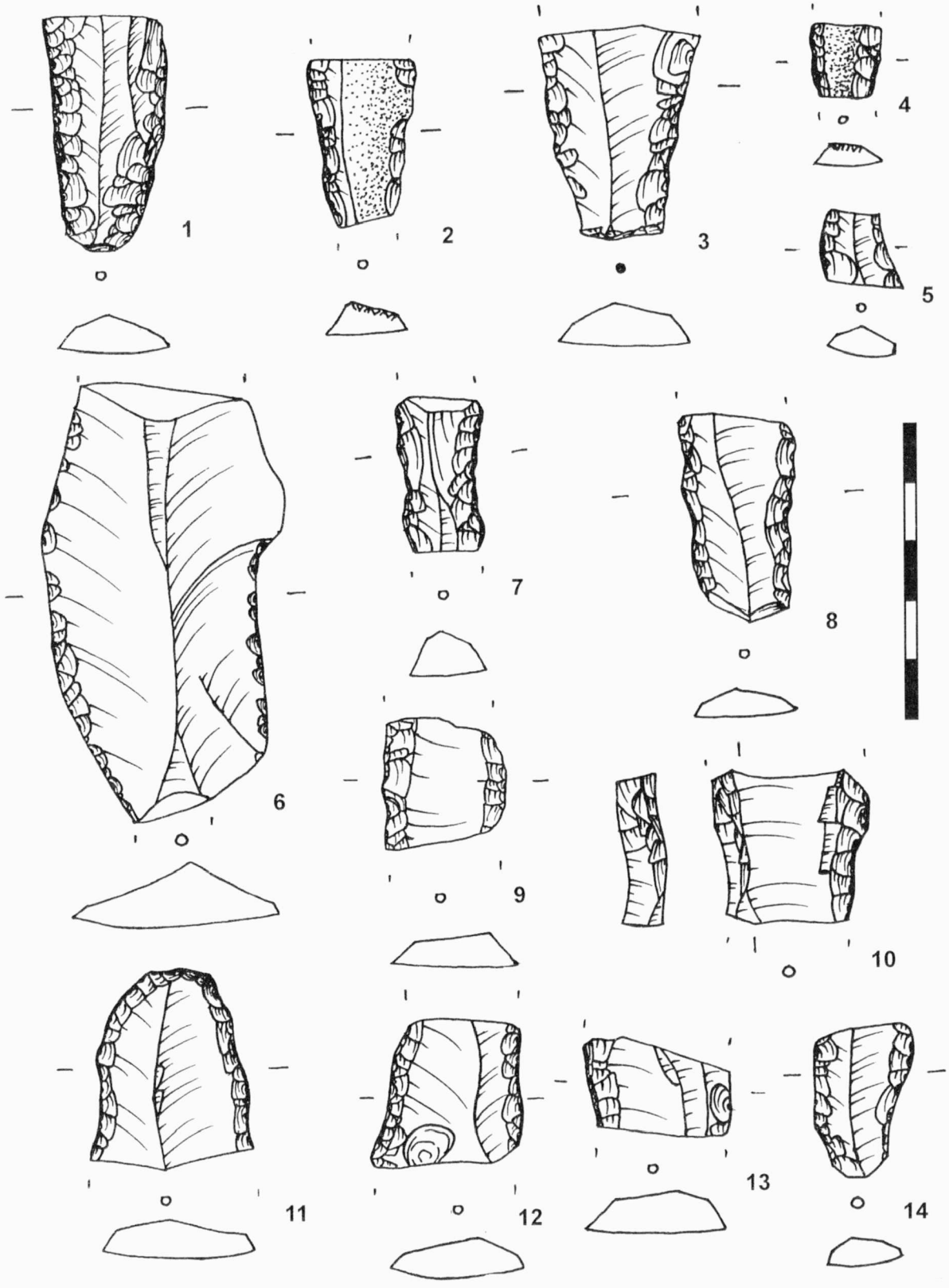

Obr. 1. Černotín I. Výběr štípané kamenné industrie. 1-10: čepele s oboustrannou retuší, 11: škrabadlo.
Černotín I. Selected chipped stone artifacts. 1-10: bilaterally retouched blades, 11: endscraper.

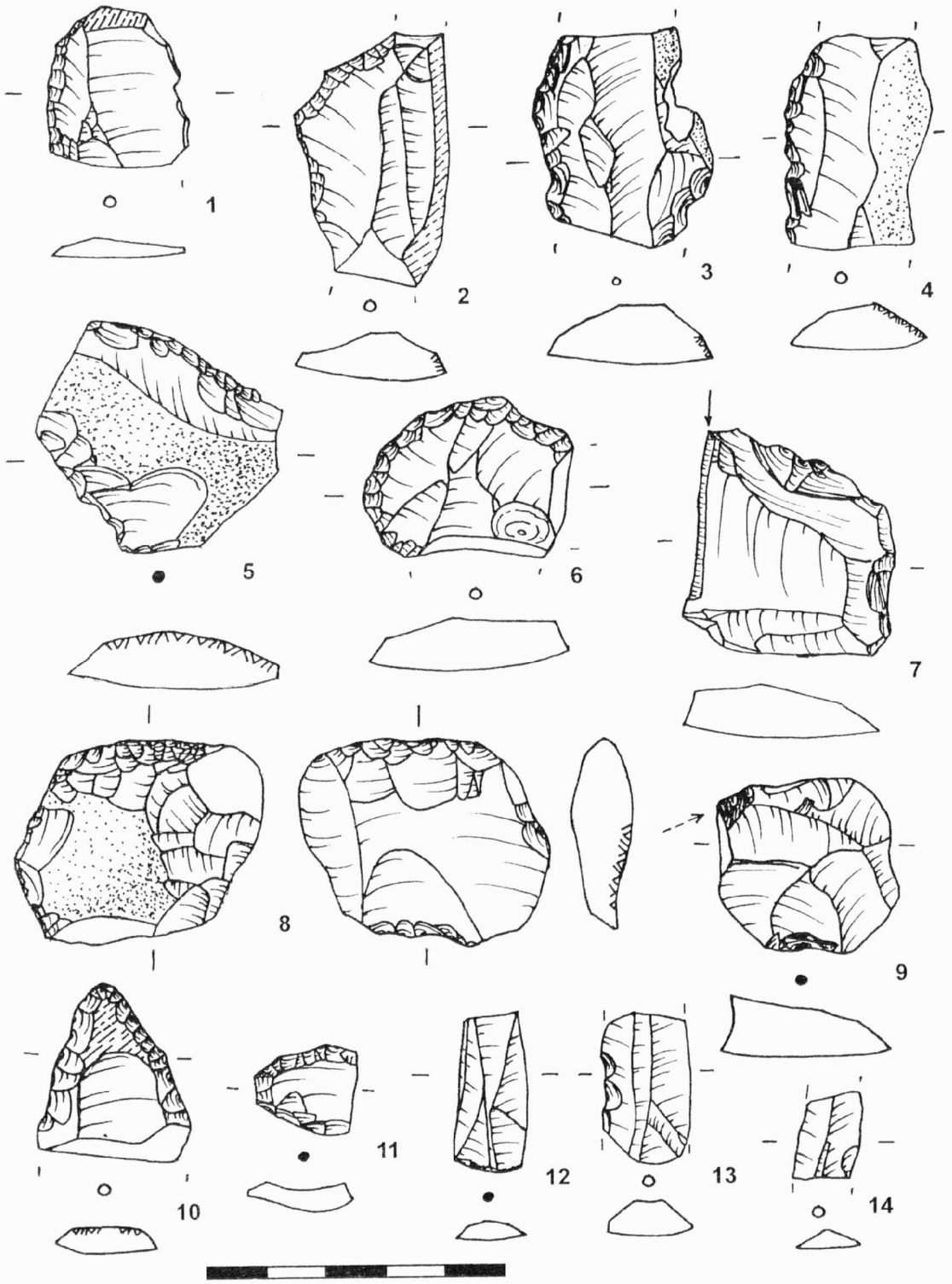

Obr. 2. Černotín I. Výběr štípané kamenné industrie. 1-6: drasadla, 7,9: rydla, 8: odštěpovač, 10: hrot, 11: zlomek nástroje, 12-14: čepelové produkty.
Černotín I. Selected chipped stone artifacts. 1-6: sidescrapers, 7,9: burins, 8: splittered piece, 10: point, 11: a tool fragment, 12-14: blade products.

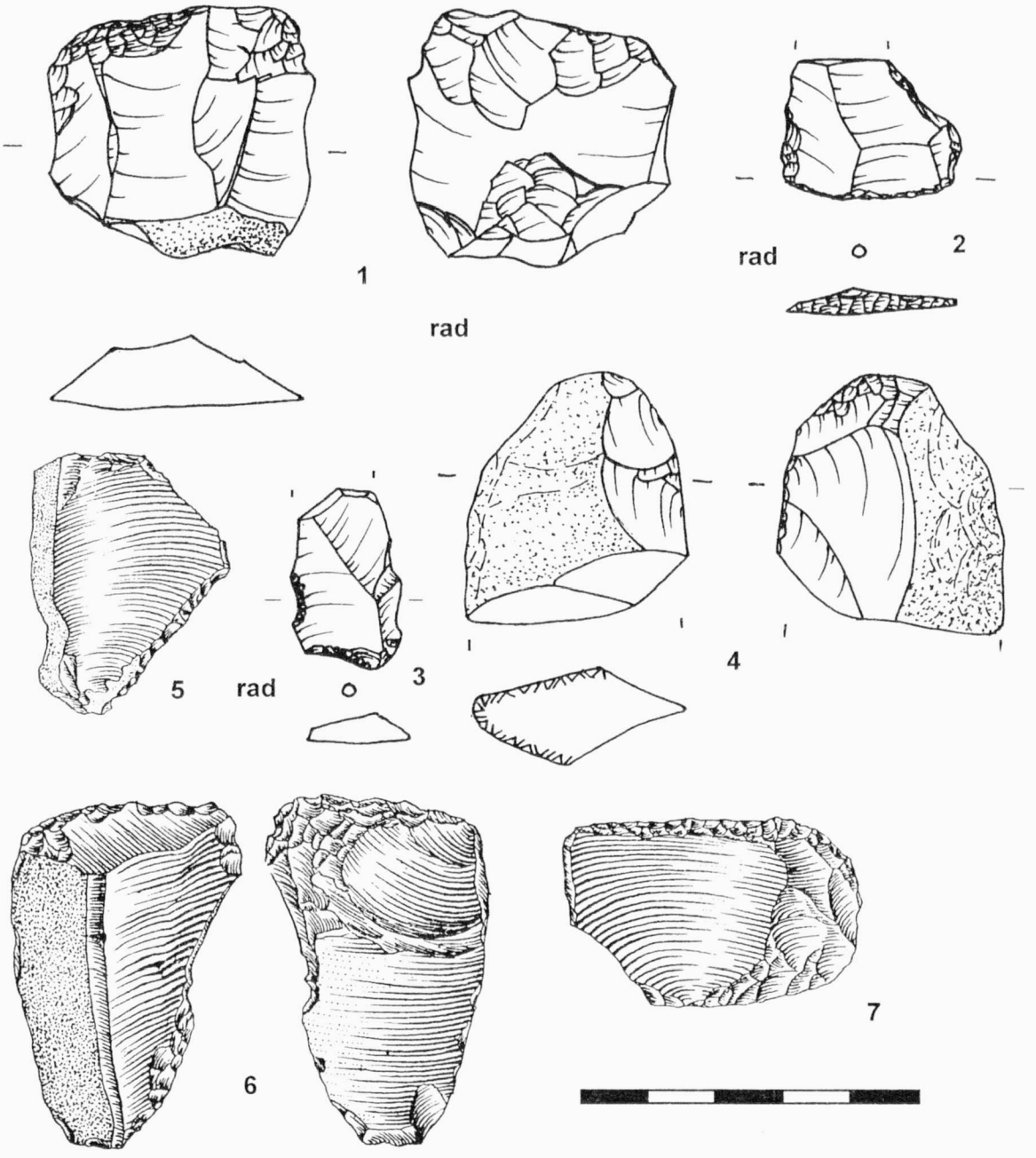

Obr. 3. Černotín I. Výběr štípané kamenné industrie. 1,6: odštěpovač, 2: úštěpové škrabadlo, 3: vrub, 4: jádrový kus, 5,7: drasadlo (5-7 převzato od Dvořák – Valoch 1961).
Černotín I. Selected chipped stone artifacts. 1-6: splittered piece, 2: flake endscraper, 3: notch, 4: core, 5,7: sidescraper (5-7 according Dvořák – Valoch 1961).

Menší kolekce z lokality Malá Kobylanka u Hranic zapadá do kontextu relativně málo známých stop paleolitického osídlení na Hranicku. Je jen škoda, že dnes již nemůžeme tuto industrii srovnávat se staršími nálezy v Hranickém krasu. Díky silně retušovaným čepelím se nabízí možnost srovnání s aurignacienem. V této souvislosti by mohla být zajímavá analogie s relativně nejlépe dokumentovanými jeskynními nálezy z tzv. Hlavicovy jeskyně (Skutil 1955), které by na základě pleistocénní fauny mohly spadat do interpleniglaciálu. Na obou lokalitách je navíc doloženo i využití radiolaritových odštěpů. Silně retušované čepele se však objevují i v gravettienu severní Moravy v oblasti Ostravska. Podobné technologické (málo jader, preference čepelových polotovarů) a typologické (retušované čepele) charakteristiky vykazuje např. lokalita Petřkovice II (Klíma 1969; Neruda 1994; Oliva – Neruda 1999).

Celý region Moravské brány si zaslouží ještě větší pozornosti, zvláště v souvislosti se studiem sousední lokality Velká Kobylanka. Hlubší studium těchto industrií zřejmě ukáže zajímavé chronologické i kulturní vztahy zejména k dalším částem Moravy a Polska.

Petr Kostrhun, Petr Neruda, MZM Brno

Literatura:

Dvořák, J. – Valoch, K. 1961: Příspěvek k poznání kvartéru v okolí Hranic na Moravě, A 11, 153-162.

Klíma, B. 1951: Nové nálezy na paleolitické stanici u Hranic, AMM 26, 3-19.

Klíma, B. 1960: Soupis paleolitických nálezů z Hranic, Archiv nál. zpráv AÚ AV ČR Brno, čj. 4468.

Klíma 1969: Petřkovice II – nová paleolitická stanice v Ostravě, AR 21, 5, 583-595.

Neruda P. 1994: Ekonomie využití suroviny v mladém paleolitu Ostravska. Nepubl. rukop. diplom. práce, katedra archeologie, FF MU Brno.

Oliva, M. – Neruda, P. 1999: Gravettien severní Moravy a Českého Slezska, AMM, Sci. soc. 84, 43-115.

Skutil, J. 1955: Příspěvek k poznání paleolitika Moravské brány, A4, 447-468.

Summary:

The surface site Černotín I – Malá Kobylanka is situated on en elonged hill, east of the town of Hranice na Moravě (320 m ASL). We have collected 112 pieces of stone artifacts. Retouched blades and side scrapers are predominat. The presence of others types (burins, notches) is sporadic. The collection is comparable to the EUP collection from „Hlavicova" Cave. An analogous character of stone industry can be found also among Gravettian collections in the region of Ostrava (e.g. Petřkovice II).

HOLŠTEJN (okr. Blansko)

„Na Městečku". Pozdní fáze mladého paleolitu. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum. Uložení: AÚ AV ČR Brno.

Jediným pravěkým artefaktem získaným při povrchovém průzkumu zaniklé středověké osady pod holštejnským hradem dne 28. listopadu 1987 byl izolovaný kus štípané kamenné industrie. Jde o škrabadlo na distálním zlomku nízké čepele (4 mm), jejíž jedna hrana je rovněž jemně strměji retušována (celková šířka 21 mm, délka 27 mm – obr. 4). Velmi kvalitní medově žlutý silicit z glacigenních sedimentů nese skvrny modravě bílé patiny. Nástroj zřejmě patří mladší fázi mladého paleolitu, případně pozdnímu paleolitu. Pochází z východně orientovaného svahu 467 m n. m., kterým se ploché plató, rozdělené cestou od holštejnského dvora ke hradu, mírně zvedá k úpatí skalní stěny, která ohraničuje západní a jihozápadní část poloslepého krasového údolí. Místo nálezu, vzdálené asi 140 m na jihozápad od kříže na rozcestí u holštejnského dvora, určuje na Státní mapě 1 : 5 000 – odvozené, listu Boskovice 3 – 9 bod vzdálený 199 mm od J a 278 mm od Z okrajové sekční čáry (obr. 5).

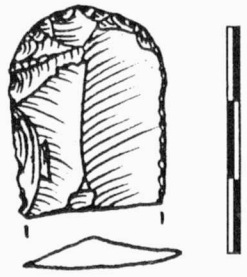

Obr. 4. Holštejn. Škrabadlo.
Holštejn. Endscraper.

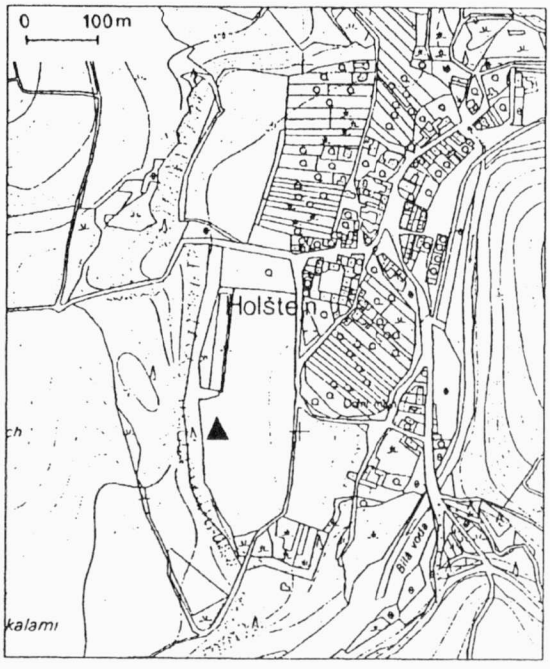

Obr. 5. Holštejn. ▲ – lokalizace naleziště.
Holštejn. ▲ - a location of the site.

Ojedinělý nález rozmnožuje velmi chudé stopy paleolitického osídlení holštejnského údolí v severovýchodní části Moravského krasu. Spíše než k nedaleké jeskyni „Lidomorna" (č. j. 527),

odkud pochází starší nálezy označené J. Skutilem (1947, 59) jako magdalenienské, se však váže k výrazné skalní stěně na zvýšené jihozápadní straně údolí, s řadou převisů a drobných jeskyní (č. 514 – „V bučí", č. 517 – „Nezaměstnaných", č. 518 – „Holštejnská", č. 519 – „Bílá Hvězda").

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Skutil, J., 1947: Moravské prehistorické výkopy a nálezy Oddělení moravského pravěku Zemského muzea 1937-1945, Časopis Moravského muzea zemského XXXIII – I/1946, 45-134.

Summary:

An isolated, probably LUP artifact, was found in the „Na Městečku" field within the caddastral territory of the village of Holštejn. It is an endscraper made on the distal fragment of a blade produced from erratic flint.

JEMNICE (okr. Třebíč)
U Nádraží ČD. Mladý paleolit. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

V blízkosti nádraží ČD se podařilo v průběhu terénního průzkumu mikroregionu Jemnicka získat paleolitický artefakt. Místo nálezu je mezi silnicí do Slavíkovic a osamocenou zahradou na okraji ploché sníženiny – prameniště (ZM 1 : 10 000 mapa 33-21-04 254 mm J s. č. a 73 mm V s. č.). Jde o konvexní drasadlo zhotovené z moravského jurského rohovce zřejmě typu Krumlovský les, varianty II. V týle je předmět z 1/3 recentně (?) odlomen. Nález lze datovat do období mladého paleolitu (pravděpodobně do jeho starší fáze). Jde o první nález z období paleolitu z katastru Jemnice a můžeme předpokládat, že podrobnými průzkumy okolí se počet nálezů štípané industrie ještě zvýší.

Milan Vokáč, FF MU Brno
Stanislav Houzar, MZM Brno

Summary:

An isolated sidescraper made from Moravian Jurrasic flint was found near the Jemnice railway stration.

JEZEŘANY-MARŠOVICE (k. ú. Maršovice, okr. Znojmo)
Maršovice I. Střední – mladý (?) paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení: MZM.

Při povrchovém průzkumu na katastru Jezeřan-Maršovic byly nalezeny ve vinohradu, v poloze Maršovice I dva patinované artefakty. Prvním z nich (souřadnice JTSK 1175700 a 613670) bylo počátkové jádro inicializované na valounu rohovce typu Krumlovský les (obr. 6: 1). Celý předmět byl původně pokrytý silnou vrstvou sintru, svědčící o jeho nedávném vytažení z vrstvy, patrně v souvislosti s okopáváním vinohradu. Plocha těžby jádra je silně eolizována, takže by mohla evokovat vyšší stáří. V této souvislosti je nutné připomenout K. Valochem definovaný krumlovien (srov. Valoch 1971, Taf. VIII-1; Taf. XI), k němuž jsou přičleňovány nálezy z nedalekého úvozu, který je situován cca 200 m západněji.

Nedaleko tohoto jádra (asi o dva řádky výše po svahu) bylo nalezeno rovněž zasintrované drasadlo, ale tentokráte vyrobené z glacigenního silicitu (obr. 6: 2; souřadnice JTSK 1175640 a 613800). Jeho kulturní příslušnost je nejistá.

V nejbližším okolí těchto dvou nálezů byl prováděn záchranný výzkum neolitického sídliště v poloze Maršovice I „Na Kocourkách" (roku 1976 Jihomoravským muzeem ve Znojmě; Langová – Rakovský 1971; Koštuřík et al. 1984), z něhož bylo později do MzM předáno několik desítek kusů mladopaleolitické (?) štípané industrie (ozn. přír. číslem 11/83). Další výzkum prováděl K. Valoch a L. Seitl v roce 1985 v Maršovicích II, odkud pochází nevelká stratifikovaná kolekce štípané industrie (Valoch – Seitl 1988). Artefakty se nacházely v hloubce cca 70 cm, ve sprašovém Ca-horizontu, jenž ležel v podloží fosilní půdy. Kromě místních rohovců byly ojediněle štípány i křemence a radiolarit. Na základě 1 zlomku listovitého hrotu a jednoho nevýrazného klínku (?) přiřadil K. Valoch tuto industrii szeletienu.

Petr Neruda, Zdeňka Nerudová, MZM Brno

Literatura:

Koštuřík, P. – Rakovský, I. – Peške, L. – Přichystal, A. – Salaš, M. – Svoboda, J. 1984: Sídliště mladšího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou v Jezeřanech – Maršovicích. AR 36/4, 378-410.

Langová, J. – Rakovský, I. 1981: Objekty kultury zvoncovitých pohárů z Jezeřan-Maršovic. AR 33/1, 19-34.

Valoch, K.: 1971: Eine Mittelpaläolithische Industrie von Maršovice I in Südmähren (ČSSR). Anthropologie IX/1, 29-47.

Valoch, K. – Seitl, L. 1988: Grabung auf der Paläolithische Fundstelle Maršovice II (Bez. Znojmo) in Südmähren. AMM sci. soc. LXXIII, 15-28.

Summary:

Two artifacts were found at the Maršovice I site. The first, an initiated core, is made from Krumlovský les chert (type I). The second artifact, a sidescraper, is made from erratic flint.

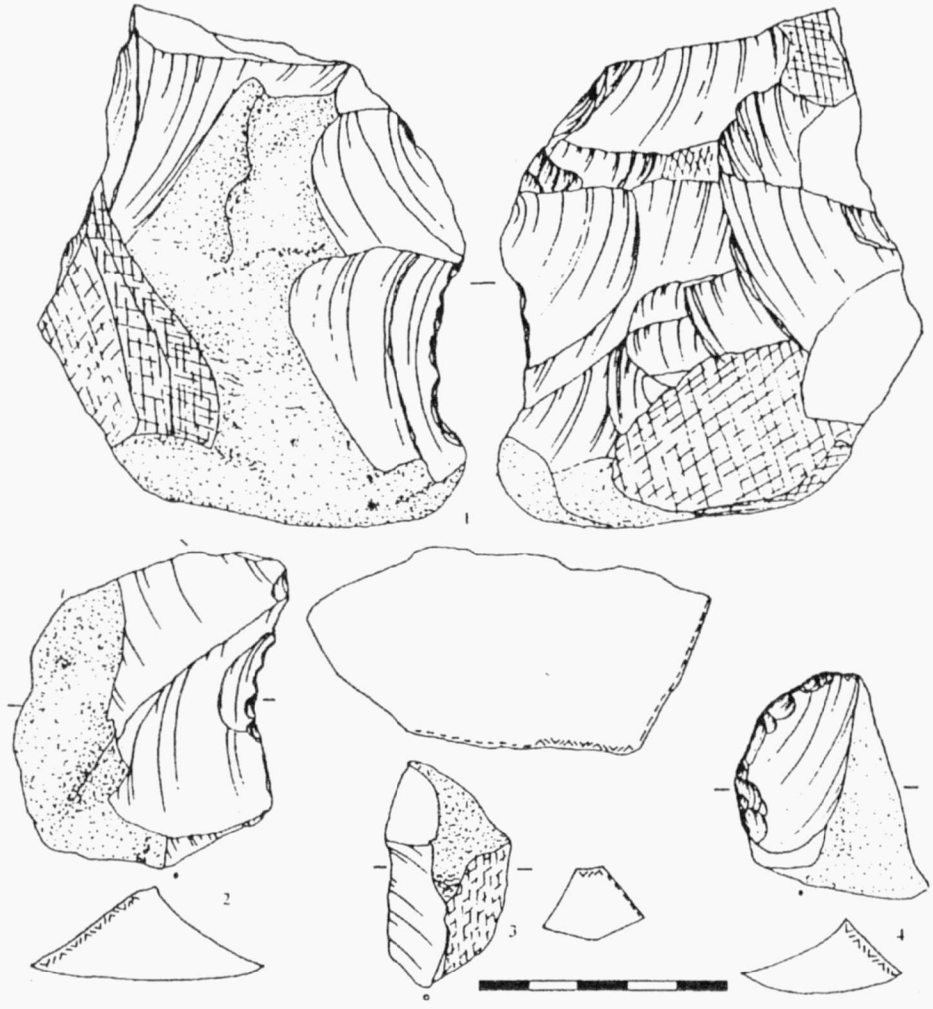

Obr. 6. Maršovice. Výběr štípané kamenné industrie.
Maršovice. Selected chipped stone artifacts.

MIKULOV (okr. Břeclav)
Ul. Pod Nádražím. Paleolit. Ojedinělý nález. Archeologický dohled.

V průběhu pokračujících zemních prací v areálu průmyslové zóny na západním okraji města Mikulov (prostor za železničním nádražím), kde byl v předešlé sezóně prováděn archeologický dohled, nedošlo k dalšímu narušení situací s archeologickými nálezy (je však nutno upozornit, že na část plochy byl deponován materiál obsahující keramiku z novověkých kulturních vrstev, který s největší pravděpodobností pochází z terénních úprav realizovaných v intravilánu Mikulova). Z nálezů s vazbou na zkoumanou plochu má význam pazourkový úštěp se zachovanou částí kůry původní hlízy, jenž je možné s velkou pravděpodobností datovat do období mladého paleolitu. Byl vyzvednut z úrovně vrchní části podložních písčitých sedimentů, které jsou pokryty 90-120 cm silnou vrstvou písčitých humózních hlín. Až do blízkosti úrovně nálezu prostupuje hladina minerálních vod s významným podílem síry. Z hlediska výskytu paleolitického artefaktu je nutno věnovat pozornost geografické poloze lokality. Ta se nalézá v nadm. výšce 203 m v nejspodnější části systému depresí (Brodská, Březská a Dunajovická sníženina), které západně od Pavlovských vrchů propojují Nesytskou sníženinu, součást Dolnomoravského úvalu, s prostorem Dyjsko-svrateckého úvalu mezi Jevišovkou a někdejším Mušovem (podle Demek, ed. 1987).

Ondrej Šedo, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Demek, J., ed. 1987: Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČSR. Praha.

Summary:

An isolated, probably an Upper Paleolithic flint flake, was found during a salvage excavation on western edge of the town of Mikulov (Pod nádražím street).

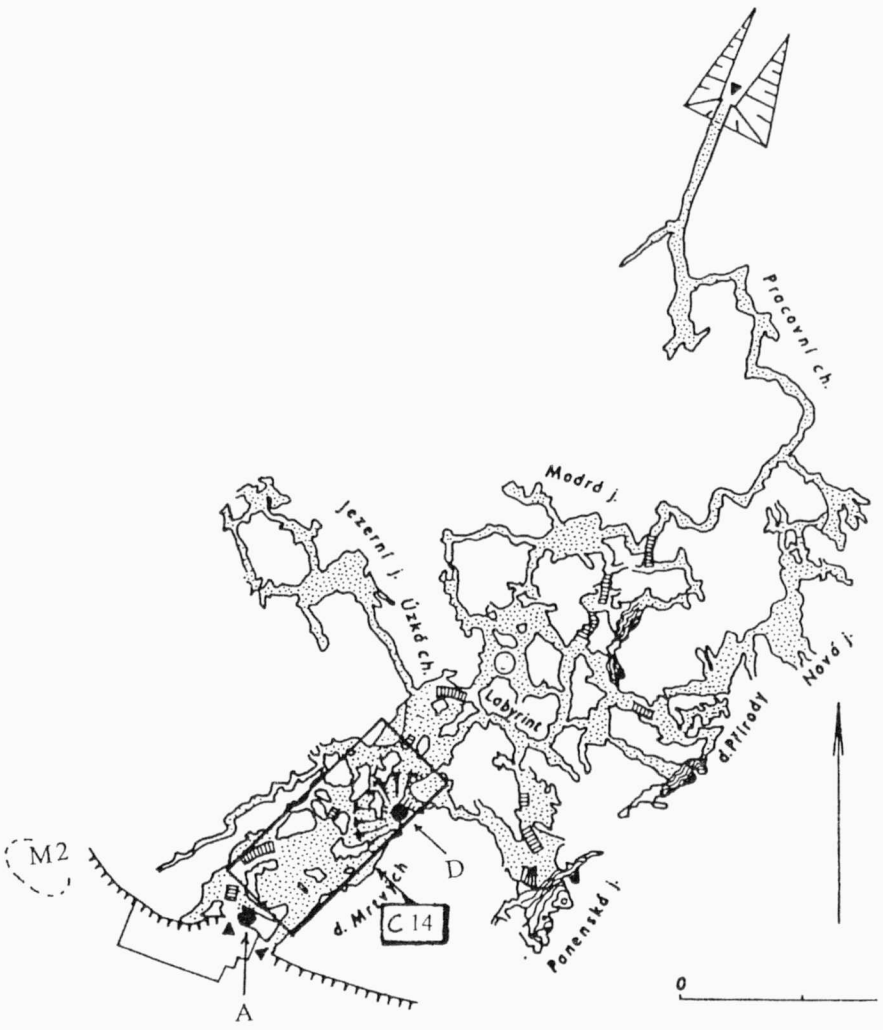

Obr. 7. Mladečské jeskyně, celkový plán. A – Vstupní komín (šikmo vpravo od současného vchodu), D – Komín mrtvých (s vyznačením jeho suťového kužele), C14 – místo odběru vzorků, M2 – pravděpodobná poloha lokality II.
Mladeč Cave, general plan. A – Entrance Chimney, D – Dome Chimney (showing extension of the cone debris below), C14 – location of the samples, M2 – probable location of site Mladeč II.

MLADEČ (okr. Olomouc)
Mladečské jeskyně Ib – Dóm mrtvých. Aurignacien. Stratigrafický a topografický výzkum, datování C14.

Dóm mrtvých je paleoantropologická, archeologická a paleontologická lokalita prvního řádu, jejíž fosiliferní výplň, zkoumaná průběžně J. Szombathym, J. Kniesem, J. Fürstem, Smyčkou a J. Jelínkem, je v současnosti již z podstatné části vyvezena. Historii zpřístupňování jeskyně i jejího výzkumu zpracovává bohatá literatura, česká i zahraniční. Z archeologického a paleontologického kontextu (tj. aurignacien v kontextu některé teplejší oscilace würmského interpleniglaciálu) lze odvodit, že tato lokalita může potenciálně doložit nejstarší výskyt anatomicky moderního člověka na evropském kontinentu, avšak dosavadní pokusy o přímé datování kosterních pozůstatků metodou C14 byly neúspěšné. Proto jsme se v průběhu 90. let zaměřili na výzkum reliktů sedimentů a sintrových poloh na stěnách dómu. Cílem našeho průzkumu byla rekonstrukce původní topografie celého interiéru, biostratigrafické zařazení sedimentů a jejich radiometrické datování.

Podstatná část mocnosti sedimentů náleží minimálně střednímu pleistocénu, přičemž mladší sedimenty byly původně prostorově omezeny a tvořily spíše jen povrchový plášť suťových kuželů. Výškové údaje pro povrch odstraněných sedimentů byly odečítány z jejich reliktů na stěnách dómu a korelovány s polohopisnými údaji pro prostory dosud sedimenty zaplněné. Výsledky byly

zpracovány programem Surfer (Golden Software) do podoby grafické rekonstrukce původní výplně. Vyplývá z ní, že prostor dómu byl v průběhu pleistocénu zaplňován přísunem sedimentů ze čtyř stran, avšak antropologické a archeologické nálezy se koncentrují do okruhu suťového kužele pod Komínem mrtvých.

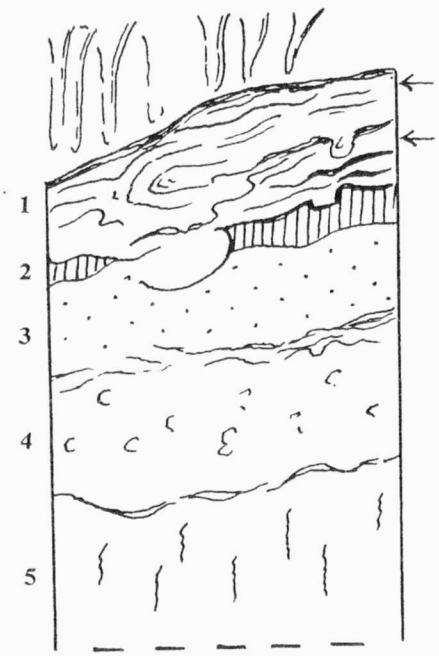

Obr. 8. Mladeč Ib. Současný profil relikty jeskynních hlín na stěně Dómu mrtvých, u Szombathyho nálezového místa "a". 1: travertin s hlinitými mezivrstvami, 2: hnědošedá, hlinitá, 3: běložlutá, hlinitá, 4: šedavá, s hnědočervenými skvrnami a sutí, 5: vystupující skála s hlinitým povlakem (rozhraní mezi vrstvami 3-5 není zřetelné). Šipky indikují odběr vzorků. Šířka profilu: 1 m.
Mladeč Ib. Actual seciton of clay relicts on the rock wall adjacent to the Szombathy´s findspot "a". The arrows indicate location of the C14 samples. Width = 1 m.

Paleontologicky bohaté je dosud torzo střední části suťového kužele pod Komínem mrtvých (malakofauna středního pleistocénu, případně starší), zatímco zbytky mladších sedimentů na stěnách se ukázaly jako sterilní (V. Ložek).

Sedimentární výplň svrchního pleistocénu uzavírá nápadná sekvence sintrových příkrovů, která je několik cm mocná a je prostoupena jílovitými a hlinitými mezivrstvami. Tento sintr zmiňuje ve svých zprávách jak J. Szombathy tak J. Smyčka, a to v přímé souvislosti s paleoantropologickými fosilními nálezy. Zbytky sintru jsou dodnes patrny také na materiálu uloženém v Přírodovědeckém muzeu ve Vídni. Proto jsme z těchto vrstev odebrali vzorky pro datování, a to ze stěny přilehlé k Szombathyho nálezové koncentraci „a", ze dvou poloh, které oddělovala cca 5 cm mocná hlinitá mezivrstva. Prvý pokus o datování uranovou metodou v laboratoři Univerzity v Liverpoolu (1994, A. Latham) nepřinesl výsledky pro přílišnou kontaminaci sintru hlinitými sedimenty. Druhý pokus o datování metodou C14 v laboratoři Univerzity v Groningen (2001, J. van der Plicht) nyní poskytuje tato konvenční měření:

Mladeč Ib, poloha „a", spodní vrstva:

$34.930 \; ^{+520}_{-490}$ BP (GrN-26334)

Mladeč Ib, poloha „a", svrchní vrstva:

$34.160 \; ^{+520}_{-490}$ BP (GrN-26333)

Drobný fragment zvířecí kosti, který současně vybrala pro datování M. Tymonová ze sbírek OVM Olomouc, neobsahoval dostatek kolagenu. Obě nová data jednoznačně potvrzují předpokládané aurignacké stáří i prioritu nálezů, pokud jde o osídlování Evropy anatomicky moderními populacemi (po kalibraci by se hodnota zvýšila minimálně o 3-4 tisíce let). Dále ukazují, že souvrství sintrů se usazovalo poměrně rychle, v intervalu stovek, max. tisíce let. Pro lidské fosílie, které byly sintrem překryty, je toto stáří nutno považovat za minimální a mělo by být ověřováno dalšími kontrolními daty.

Mimo tento hlavní projekt byl na jaře 2001 proveden archeologický dohled nad výkopy pro inženýrské sítě, vedenými vyvážkami před současným vchodem jeskyně. Z hlediska pleistocenního materiálu nepřinesl pozitivní výsledky.

Jiří A. Svoboda, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Svoboda, J. 2000: The depositional context of the Early Upper Paleolithic human fossils from the Koněprusy (Zlatý kůň) and Mladeč Caves, Czech Republic. Journal of Human Evolution 38, 523-536.

Summary:

The well-known paleoanthropological, archaeological and paleontological site of Mladeč (Ib), important for understanding early modern human dispersal in Europe, has remained undated. Duting the 90s, we concentrated on topography, stratigraphy and the dating of the sediment relicts

still present in the cave. It appears that the distribution of fossils correlates with an extension of one of the debris cones, related to the so-called „Chimney of the Dead". Two samples of sinter layers from the cave wall adjacent to Szombathy´s locus „a", sealing the Pleistocene sediments sequence, and evidently related to the anthropological finds from there, yielded the following results:

Mladeč Ib, locus „a", lower sinter layer:

34.930 $^{+520}_{-490}$ BP (GrN-26334)

Mladeč Ib, locus „a", upper sinter layer:

34.160 $^{+520}_{-490}$ BP (GrN-26333)

Given the fact that the sinter covered the human fossils, the dates should be taken as minimal, and should be confirmed by further datings.

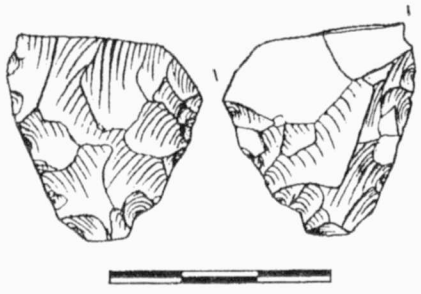

Obr. 9. Horákov, „Nová hora". Zlomek listovitého hrotu.
Horákov, „Nová hora". A leaf point fragment.

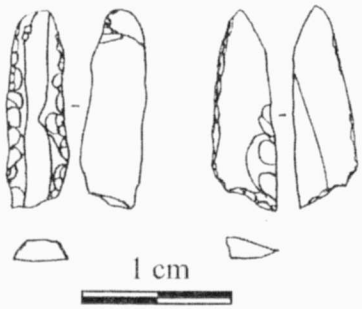

Obr. 10. Pekárna – mikrolitické nástroje.
Pekárna cave – microlithic artifacts.

MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Horákov, okr. Brno-venkov)
„Nová hora", „Zukalův kopec". Počátek mladého paleolitu. Ojedinělý nález. Povrchový sběr.

V prostoru pole na vrcholu Nové hory (kóta 323.3, souřadnice S-42: [3625.7, 5453.5]) nalezl F. Škrdla zajímavý artefakt (obr. 9). Jedná se o část oboustranně plošně retušovaného listovitého hrotu, který je vyroben ze silně patinovaného rohovce (snad typ Stránská skála nebo rohovec z vysokých teras, nelze spolehlivě identifikovat). Nález lze přiřadit k počátečním fázím mladého paleolitu. Z této lokality nebo z jejího okolí je známa řada podobných nálezů (Oliva 1987a, b).

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Oliva, M. 1987a: Revize paleolitických lokalit z východního okolí Brna (okr. Brno-venkov, Vyškov). PV 1984, 14-18.

Oliva, M. 1987b: Drobné lokality micoquienu v okolí Brna. Příspěvek ke geografii středopaleolitického osídlení na Moravě. SPFFBU E32, 7-18.

Summary:

A heavily patinated leaf point fragment made from chert was found at the top of the hill of Nová hora near Horákov.

MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov)
Jeskyně Pekárna. Pozdní fáze mladého paleolitu (?). Ojedinělý nález. Postexkavační výzkum. Uložení: AÚ AV ČR Brno.

O průzkumu výsypek před jeskyní Pekárnou již referoval příspěvek v Přehledu výzkumů za léta 1997-1998 (Škrdla – Lázničková 1999). Cílem tohoto příspěvku je grafická prezentace dvou zajímavých mikrolitických nástrojů (obr. 10). Jedná se o drobný tardenoiský hrůtek (rohovec typu Olomučany) a ventroterminálně retušovaný mikrolit (silicit z glacigenních sedimentů). Tyto dva artefakty nepředstavují charakteristické produkty magdaléniénu – první poukazuje na přítomnost postpaleolitického osídlení, druhý na možnou přítomnost epigravettienského komplexu.

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Škrdla, P., Lázničková, M. 1999: Mokrá-Horákov (kat. úz. Mokrá, okr. Brno-venkov). PV 40 (1997-1998), 158-159.

Summary:

Two significant microliths (obr. 10; a Tardenois point and a ventroterminally retouched backed bladelet) from Pekárna Cave are presented in this article.

NEDAKONICE (okr. Uherské Hradiště)
„Přídanky". Pleistocén. Fauna. Ojedinělý nález.

V souvislosti s budováním silničního podjezdu železniční trati byla v poloze Nedakonice „Přídanky" v hloubce přibližně 4 m od současné úrovně terénu zachycena stavebními dělníky střední část mamutího klu. Jedná se o ojedinělý nález.

Dana Menoušková, SM Uherské Hradiště

Summary:

The middle part of a mammoth tusk was found in the „Přídanky" field within the caddastral territory of the village of Nedakonice (Uherské Hradiště district).

PAVLOV (okr. Břeclav)
Lokalita Pavlov I, výzkum 1956. Gravettien (pavlovien). Skládanka keramické plastiky. Uložení: ARÚ Brno-Dolní Věstonice.

V průběhu zpracovávání materiálu z výzkumu B. Klímy na lokalitě Pavlov I v roce 1956 se podařilo složit ze dvou fragmentů vypálené hlíny kompletní figurku medvěda (obr. 11).

Oba fragmenty mají shodně zploštělý, oválný průřez. Hlavička je silně otřelá a B. Klíma (1959) na ní shledává rovněž stopy rituálního zranění, které však nejsou průkazné. Tělo zvířete je pokryto pravidelnou sítí mělkých bodů, čímž připomíná obdobné figurky zvířat řezané v mamutovině a rovněž povrchově dekorované z jeskyně Vogelherd.

Popis:

i.č. 363456. Hlavička medvěda/lva, plochá, odlomená. V náznaku čumák a oko. Pálená hlína. Pásmo XIII-XIV. Š = 24, v = 17, t = 10.

i.č. 513756. Hřbet a zadní část plochého trupu medvěda/lva s náznakem ocasu. Hlava a končetiny odlomeny. Nepravidelně (zvláště zadní kýta) pokryto mělkými důlkovitými vpichy. Pálená hlína. Čtverec 134, Š = 49, v = 27, t = 13.

Jiří A. Svoboda, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Klíma, B. 1959: Výzkum paleolitického sídliště u Pavlova v roce 1956. Archeologické rozhledy 11, 3-15.

Summary:

During the processing the materials from B. Klíma´s excavation at Pavlov I, the 1956 season, two fragments of ceramic plastics were refitted into a complete bear figurine (obr. 11). In its form and body decoration, the figure recalls similar carvings in ivory from the Vogelherd Cave.

PAVLOV (okr. Břeclav)
Intravilán obce. Paleolit (?). Uhlíkatá vrstva. Průzkum.

Při sledování výkopů nové kanalizace probíhající po spádnici ve východní části zástavby obce byla v úseku asi 10 m patrná situace s tmavou uhlíkatou vrstvou. Vrstva podkládaná a překrytá nehomogenními vrstvičkami spraší, písků a jílů se nalézala v hloubce kolem 150-180 cm, odpovídala svým sklonem průběhu okolního svažitého terénu. V místech, kde ji bylo možné lépe dokumentovat, byl patrný v délce asi 500 cm vodorovný úsek s mísovitou depresí vyplněnou větším množstvím uhlíků. Na profilech a ve vykopané zemině nebyly nalezeny jakékoliv datující předměty. Nálezová situace je zmiňována v souvislosti s paleolitickými lokalitami, které jsou známé z ploch nalézajících se na polích v sousedství zástavby na východním okraji Pavlova.

Ondrej Šedo, RM Mikulov

Summary:

A charcoal layer was observed during the digging of a new sewage pipeline in Pavlov. No artifacts nor other dateable items were found.

Obr. 11. Pavlov I, výzkum 1956. Skládanka figurky medvěda.
Pavlov I, excavation 1956. Refitting of a bear figurine.

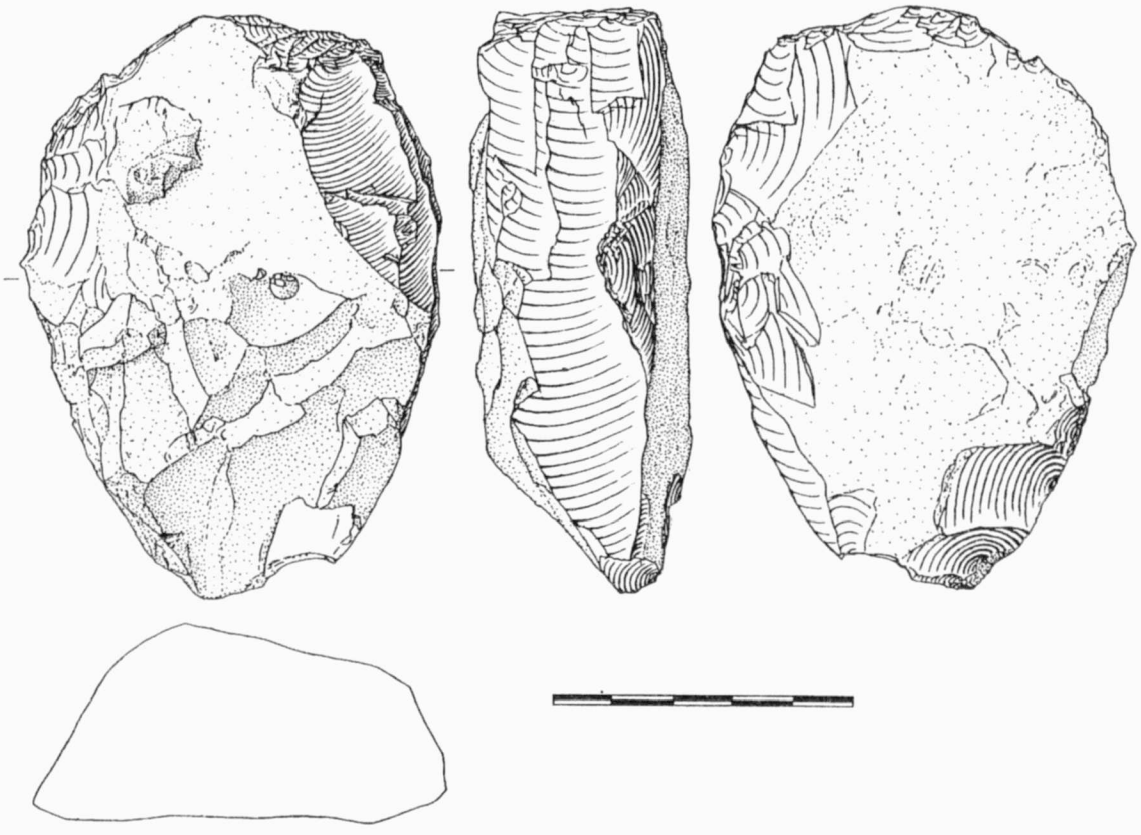

Obr. 12. Popůvky. Jádro.
Popůvky. Core.

POPŮVKY (okr. Brno-venkov)
„Borovník". Paleolit. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

Na rozlehlém kopci Borovník (371 m), který je zemědělsky obděláván, na hranicích katastrů Popůvek a Brna-Žebětína, bylo při opakovaných sběrech nalezeno velké paleolitické jádro těžené z úzké hrany (obr. 12). Artefakt je vyroben z křídového spongiového rohovce.

Martin Kuča, FF MU Brno

Summary:

An isolated core of spongolite chert was found in the „Borovník" field near Popůvky.

POPŮVKY (okr. Třebíč)
Trať „Na Díle". Mladý paleolit. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

Z katastru Popůvek nebyl dosud známý žádný archeologický materiál, přestože blízkost řeky Jihlavy a Oslavy nutí předpokládat poměrně čilý pohyb obyvatel v pravěku.

700 m JV od obce v trati „Na Díle" 80 m SZ křižovatky silnic Kramolín-Sedlec a Popůvky-Kladeruby, J od silnice do Popůvek na táhlém JV svahu byl dne 27. 3. 1999 nalezen ojedinělý paleolitický artefakt. Nadmořská výška nálezu se pohybuje okolo 445 m, katastrálně náleží pod Popůvky a poloha v ZM 1 : 10 000 na mapě 24-33-08 je v bodě 43 mm Z s. č. a 86 mm S s. č.

Bylo zde nalezeno jádro se změněnou orientací těžby zhotovené z valounu rohovce typu Krumlovský les varianty I. Na části povrchu zachovalá kůra valounu má hnědavě šedou barvu a je pokryta četnými srpovitými útvary. Odtěžený povrch je silně bíle patinován. Je na něm patrno několik velkých čepelových i úštěpových negativů. Nález zůstal i přes následný podrobný průzkum na lokalitě osamocen a případná stanice, z níž jádro pochází, se snad nachází někde v blízkém okolí. Jádro lze podle celkového charakteru zařadit do období starší fáze mladého paleolitu (szeletien? – aurignacien?).

Milan Vokáč, FF MU Brno

Summary:

An isolated core made from Krumlovský les chert (variety I) was found near Popůvky.

PRACE (okr. Brno-venkov)
„Prackỳ kopec". Mladý paleolit – magdalénien (?). Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalitu objevil počátkem 90. let 20. století M. Simandl. Nálezy patinované štípané kamenné industrie byly rozptýleny na ploše přibližně 100x50 m. Centrum lokality, tj. místo, ze kterého pochází největší část nálezů, je možno lokalizovat na severní okraj plošiny Prackého kopce, do míst, odkud se do masivu kopce zařezává malé údolí orientované v ose jih – sever (obr. 13). Zmíněná centrální poloha je identifikována souřadnicí S-42: [3629.07, 5445.60].

Na čtyřech artefaktech je patrna krusta tvořená vysráženým uhličitanem vápenatým. Tato skutečnost by mohla indikovat přítomnost stratifikovatelných poloh v prostoru naleziště.

Mezi použitými surovinami (tab. 3) převažují křídové spongiové rohovce, často se zbytky valounového povrchu, což svědčí o jejich lokálním původu – ve štěrcích Svitavské terasy. Několika kusy je zastoupen rohovec typu Krumlovský les (se zbytky charakteristické kůry) a jedním kusem červený radiolarit. Skupina označená jako silicity typu pazourku představuje většinou silně patinované kvalitní silicity. U většiny z nich je možno uvažovat o importu z prostoru eratických sedimentů, nelze ovšem vyloučit, že se mezi nimi vyskytuje několik kvalitních moravských jurských rohovců. Do kategorie neurčeno byly zahrnuty silně patinované nekvalitní silicity (může se jednat i o křídové spongiové rohovce nebo rohovce typu KL) a dva přepálené artefakty.

V technologickém spektru (tab. 4) mírně převažují čepele spolu se zlomky čepelí nad štěpy. Je nápadný vyšší počet jader a zlomků na úkor mikroodštěpků a mikrozlomků – tato skutečnost se dá ale vysvětlit povrchovým charakterem souboru (menší kusy snadno uniknou pozornosti, to se týká i absence mikročepelek s otupeným bokem). Jádra jsou až na jednu výjimku zastoupena jednopodstavovými exempláři. Rozměrově jsou většinou drobná a těžená z úzké hrany. Jeden kus vyrobený ze silicitu severské provenience je bipolární a připomíná klínovitá jádra pro těžbu tlakem (obr. 14:13, srovnej Svoboda 1995). Masivní jádro z rohovce typu KL (obr. 14:16) nemusí příslušet magdalénienu. Podobně jako v případě jader, i negativy na čepelích a nástrojích indikují převažující unipolární těžbu.

Typologickému spektru (tab. 5) dominují škrabadla. Dvěma kusy jsou zastoupeny pro magdalénien charakteristické krátké, ploché exempláře na distálních zlomcích čepelí (obr. 14:1,2). Další škrabadlo má retušovanou boční hranu a dlátkovitou úpravu báze (obr. 14:4). Dvě škrabadla jsou poškozena ohněm – jedno vyrobené na krátkém úštěpu (obr. 14:3) a jeden vyčněly exemplář, který připomíná hrubý zobec (obr. 14:10). Rydla jsou vyrobena na retušované hraně (obr. 14:8,9) a jedno z nich je kanelované (obr. 14:9). Výčet typů uzavírá distální zlomek čepele s otupeným bokem (obr. 14:5) a dva odštěpovače (obr. 14:11). Na dvou kusech je patrna místní retuš (obr. 14:6).

Na základě podobnosti surovinového spektra, shodného stupně patinace, podobné technologické struktury i s ohledem na typologii lze soubor srovnat s nálezy z magdalénské lokality Mokrá-lom V (včetně charakteristické přípravy patek, „en éperon", srovnej Inizan et al. 1999). Větší část materiálu je proto možno klasifikovat jako magdalénien. Jedná se tak o naši nejjižněji položenou lokalitu této kultury. Vzdálenost od Mokré-lom V je vzdušnou čarou 12 km. Prackỳ kopec představuje první výraznější návrší na jih od Moravského krasu.

Vzhledem k povrchovému charakteru kolekce a ke značnému rozptylu, nemusí všechny artefakty nutně náležet magdalénienu a je možno uvažovat i o příměsi materiálu z předchozích fází mladého paleolitu. Soubor taktéž velmi nápadně připomíná materiál z epigravettských lokalit Vyškovské brány (srovnej Svoboda 1994).

V širším okolí lokality uvádí další paleolitické nálezy M. Oliva (1987). Za pozornost stojí ojedinělá čepelka s otupeným bokem z polohy východně od návrší Santon (Valoch 1970; Oliva 1987). Podle zmíněného autora však žádné stopy magdalénského osídlení nalezeny nebyly (Oliva 1987, 18).

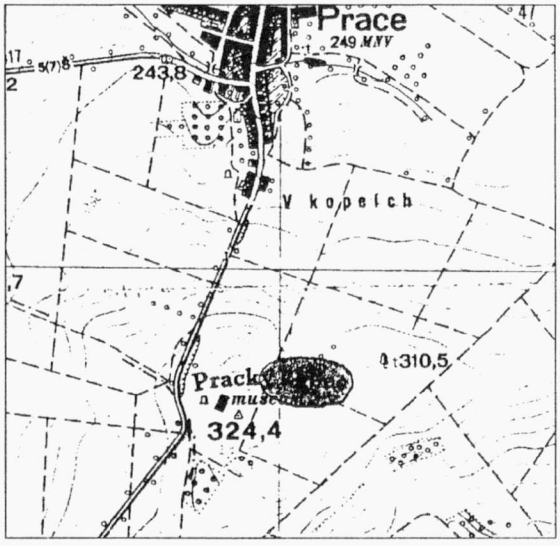

Obr. 13 Prace, „Prackỳ kopec". Lokalizace naleziště.
Prace, „Prackỳ kopec". A location of the site.

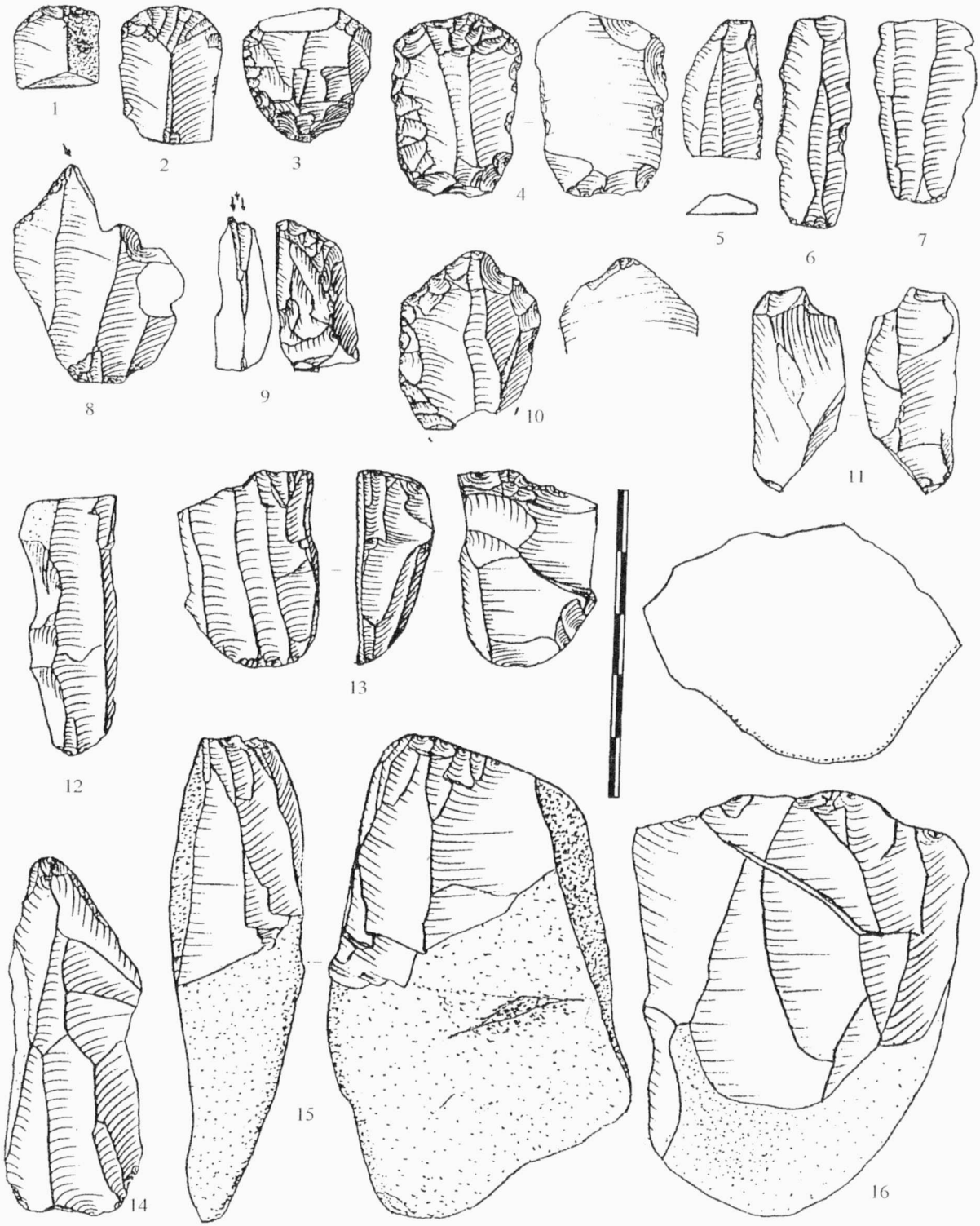

Obr. 14. Prace, „Prackỳ kopec". Výběr materiálu.
Prace, „Prackỳ kopec". A selected material.

Tab. 3. Prace – „Prácký kopec". Suroviny.
Prace – „Prácký kopec". Raw materials.

Suroviny – Raw materials	n	%
silicity typu pazourku – flint-like silices	19	26.0
křídový spongiový rohovec – Cretaceous spongolite chert	42	57.6
rohovec typu Krumlovský les – Krumlovský les-type chert	5	6.8
radiolarit – radiolarite	1	1.4
neurčeno – not identified	6	8.2
celkem – total	73	100.0

Tab. 4. Prace – „Prácký kopec". Technologie.
Prace – „Prácký kopec". Technology

Technologie – Technology	n	%
nástroj – tool	10	13.7
jádro – core	9	12.3
čepel – blade	11	15.1
zlomek čepele (l < 2š) – broken blade (l < 2w)	9	12.3
úštěp – flake	15	20.6
zlomek – fragment	7	9.6
místně retušovaný artefakt – partly retouched artifact	2	2.7
mikroodštěpky a mikrozlomky (< 1.5cm) – microchips and microfragments	10	13.7
celkem – total	73	100.0

Tab. 5. Prace – „Prácký kopec".Typologie.
Prace – „Prácký kopec". Typology.

Typologie – Typology	n	%
rydlo – burin	2	20.0
škrabadlo – endscraper	5	50.0
odštěpovač – splinter	2	20.0
čepel s otupeným bokem – backed blade	1	10.0

Na lokalitě byla zaznamenána i přítomnost nepatinované štípané kamenné industrie, která svědčí o pravěkém osídlení polohy. Posledně zmíněnému horizontu náleží i slabě patinovaná oboustranně plošně retušovaná šipka se symetrickými vruby v proximální části.

Michal Simandl, Brno
Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Inizan, M.-L., Reduron-Ballinger, M., Roche, H., Tixier, J. 1999: Technology and Terminology of Knapped Stone. Préhistoire de la Pierre Taillée. Tome 5. Nanterre. CREP.

Oliva, M. 1987: Revize paleolitických lokalit z východního okolí Brna (okr. Brno-venkov, Vyškov). PV 1984,14-18.

Svoboda, J. 1994: The Upper Paleolithic Settlement of the Vyškov Gate: Regional Survey, 1988-1992. Památky archeologické 85, 18-34.

Svoboda, J. 1995: Wedge-shaped microblade cores from Moravia and Silesia. AR 47, 651-656.

Škrdla, P., Kos, P., Přichystal, A. 1999: Nová magdalénská stanice v jižní části Moravského krasu. PV 40, 51-63.

Valoch, K. 1970: Paläolitische Funde von Jiříkovice bei Brno (Mähren). Sborník J. Poulíkovi k šedesátinám, 11-13. Brno AÚ ČSAV.

Summary

A surface site was discovered by M. Simandl. The site yielded a collection of 73 artifacts. The cultural interpretation of this collection is not clear. The site is classified as Magdalenian on the basis of its similarity to the Mokrá-lom V site (raw material spectrum, typology and technology including „en éperon" preparation), however a possible Epigravettian (similar to the sites in the Vyškov Gate area) classification has to be taken into consideration.

PROSENICE (okr. Přerov)
„Nadloučí". Paleolit. Ojedinělé nálezy. Povrchový průzkum.

V letech 1998 – 2001 byl západně od obce Prosenice prováděn povrchový průzkum na známé polykulturní lokalitě v trati Nadloučí. Kromě početných nálezů štípané kamenné industrie z neolitického sídliště bylo nalezeno i menší množství patinovaných úštěpů. Lokalita se nachází SV od vodní nádrže Draždíř a severně od mlýnského náhonu Strhanec. Není ovšem jisté, zda se jedná skutečně o novou mladopaleolitickou lokalitu nebo jen o sekundární přemístění patinované štípané kamenné industrie z nepříliš vzdálené paleolitické

lokality v Předmostí do prostoru neolitického sídliště. Vzdálenost obou lokalit činí 3 km.

Zdeněk Schenk, FF MU Brno

Summary:

A series of patinated flakes was collected in the „Nadloučí" field, which is located west of Prosenice.

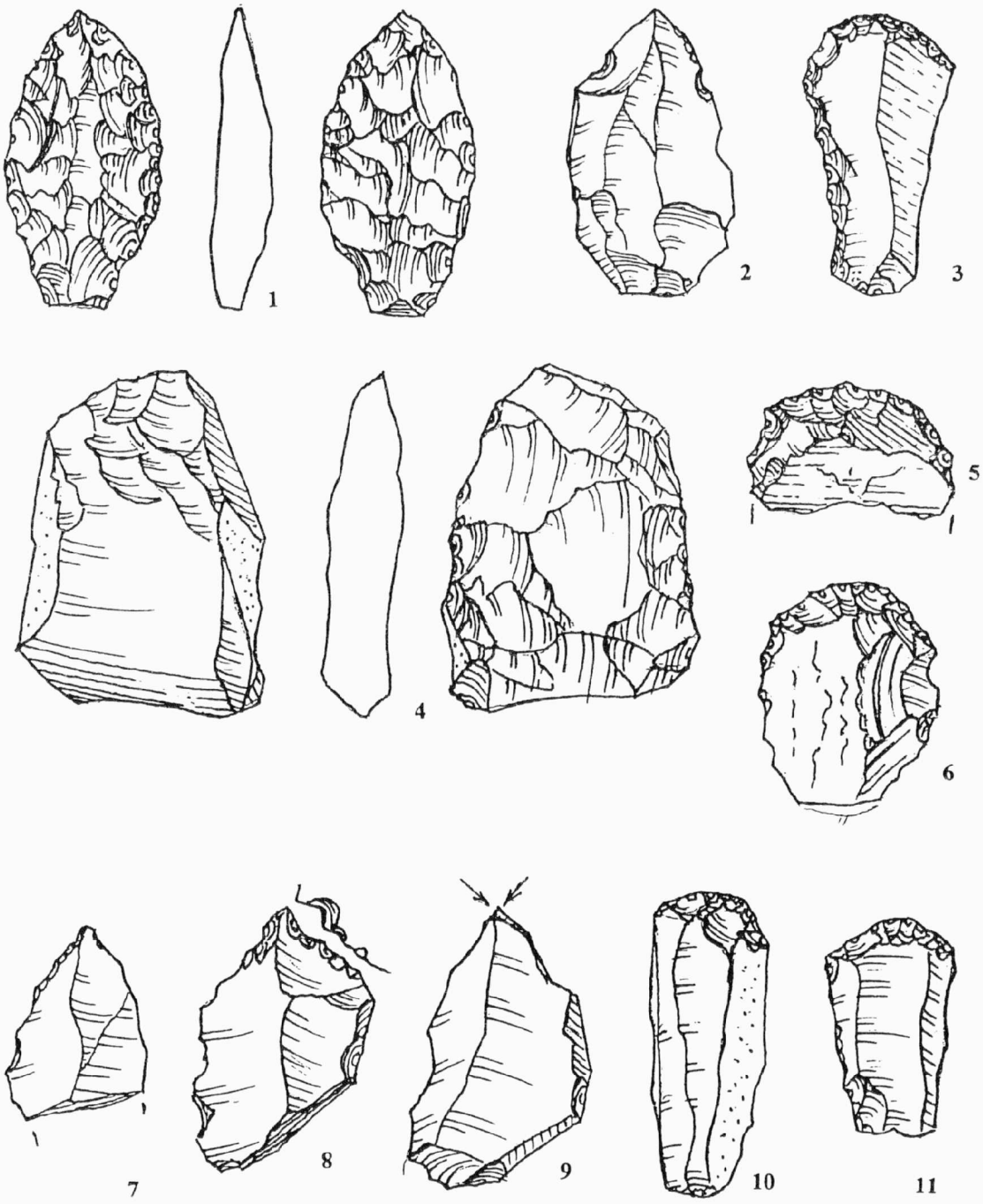

Obr. 15. Přestavlky, „Opalky". Výběr štípané kamenné industrie.
Přestavlky, „Opalky". Selected artifacts.

PŘEROV (k. ú. Popovice, okr. Přerov)
„Za Drahou". Paleolit. Ojedinělé nálezy. Povrchový průzkum.

Na nové polykulturní lokalitě byly povrchovým sběrem v jarních měsících roku 2001 získány 3 kusy patinované štípané kamenné industrie. Jedná se o dva úštěpy a jednu čepel. Poloha nálezu je na ZM 1 : 10 000 (list 25-13-07), 370 mm od Z. s.č. a 45 mm od J. s.č. a je zajímavé, že se nachází poblíž (cca 1 km) JV směrem od světově proslulého paleolitického naleziště v Předmostí. Kvůli nečetnosti nálezů se zatím nedají vyvozovat unáhlené závěry. Nová lokalita mohla být pravděpodobně jednou z mnoha, které tvořily zázemí centrální paleolitické lokalitě v samotném Předmostí.

Zdeněk Schenk, FF MU Brno

Summary:

Three isolated artifacts were found in the „Za Drahou" field near Popovice.

PŘEROV (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)
Ulice Žernava. Stratigrafie. Záchranný výzkum.

V souvislosti s výstavbou 3 rodinných domků v Přerově – Předmostí, ul. Žernavě, byl ve spolupráci AÚ AV ČR Brno a Muzea Komenského v Přerově formou dohledu proveden v srpnu až září r. 2001 záchranný archeologický výzkum, jehož hlavním úkolem bylo dokumentovat případnou přítomnost archeologických kontextů z období paleolitu, neboť plocha staveniště se nachází cca 200 m JZ od známé středo- a mladopaleolitické lokality Předmostí II („Hradisko"); na ZM ČR 1 : 10 000 25-13-07 je situována v kolí bodu vymezeném souřadnicemi 258 mm od Z s.č. a 4 mm od J s.č. Při výkopech pro inženýrské sítě i samotné základy rodinných domků byla konstatována bezprostředně pod úrovní současného povrchu 70-150 cm silná vrstva novověké popelovité navážky (průmyslový odpad z činnosti cihelny v 1. polovině 20. stol.), pod níž se nacházela původní spraš, avšak nebyly zde zjištěny žádné archeologické nebo osteologické nálezy.

Aleš Drechsler, Muzeum Komenského v Přerově
Jiří A. Svoboda, AÚ AV ČR Brno

Summary:

A rescue excavation was carried out during building activity in the vicinity of the site Předmostí II („Hradisko"), in Žernava street. Only sterile loess was documented.

PŘESTAVLKY (okr. Přerov)
„Opalky". Aurignacien pomoravskéhp typu. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení: Sbírka F. Čajana, Muzeum Komenského v Přerově.

V souvislosti s novým zpracováním prehistorického osídlení katastru obce Přestavlky předal v prosinci r. 2001 archeologickému pracovišti Muzea Komenského v Přerově p. František Čajan z Přerova k zdokumentování malou kolekci (9 ks) patinovaných kamenných artefaktů z mladého paleolitu, získanou povrchovým sběrem v polovině devadesátých let na lokalitě „Opalky" u Přestavlk, známé z literatury jako stanice aurignacienu pomoravského typu (Klíma 1975, 1978; Diviš – Kolbinger 2002). Typologicky zde vyniká zejména listovitý hrot s náznakem řapu (obr. 15 : 1), z dalších nástrojů byla identifikována 4 škrabadla, popř. jejich fragmenty, a 1 odštěpovač. Surovinou byl ve 4 případech baltický pazourek, 3 artefakty byly zhotoveny z radiolaritu a 1 ze spongolitu.

Další kolekce patinované štípané kamenné industrie (31 ks), pocházející ze stejné lokality a téže kulturní příslušnosti, v tomto případě zařazená do sbírek Muzea Komenského v Přerově, pochází z povrchových sběrů Z. Schenka, prováděných v letech 2000 – 2001. Z nástrojů byla určena vrtákovitě ukončená čepel, klínové rydlo, čepelové škrabadlo a vrub; sběrem byly získány i 2 velké silně patinované hlízy pazourku. Z rozpoznaných surovin byl opět – jak je pro „Opalky" příznačné – nejčastěji zastoupen baltický pazourek – 12 ks, 8 ks je zhotoveno z radiolaritu a 2 ze spongolitu.

Lze konstatovat, že skladba obou kolekcí typologicky i materiálově koresponduje s dosavadními publikovanými poznatky o této lokalitě. Spektrum nálezů zde vhodně doplňuje zejména již zmíněný listovitý hrot, který je druhým úplným exemplářem tohoto druhu, dosud získaným na „Opalkách".

Vyobrazené nástroje (obr. 15):

Sbírka Františka Čajana

15:1. listovitý hrot s náznakem řapu, patinovaný pazourek
15:2. hrotitý úštěp, pat. pazourek
15:3. škrabadlo na retušované čepeli, paz/KL?
15:4. rezidum jádra/odštěpovač, pat. pazourek
15:5. odlomená hlavice masivního škrabadla, č. radiolarit
15:6. úštěpové škrabadlo, č. radiolarit

Kolekce Z. Schenka:

15:7. vrtákovitě ukončená čepel, pat. pazourek
15:8. vrtákovitě ukončená čepel, č. radiolarit
15:9. klínové rydlo středové, sur. neurč.
15:10. čepelové škrabadlo, pat. pazourek
15:11. čepelové škrabadlo, z. radiolarit

Aleš Drechsler, Muzeum Komenského v Přerově
Jiří A. Svoboda, AÚ AV ČR Brno
Zdeněk Schenk, FF MU Brno

Literatura:

Diviš, J. – Kolbinger, D. 2002 (v tisku): Paleolitická stanice u Přestavlk, AMS II.

Drechsler, A. 2002 (v tisku): Počátky osídlení katastru Přestavlk.

Klíma, B. 1975: Nová paleolitická stanice u Přestavlk. Přehled výzkumů 1974, 9.

Klíma, B. 1978: Paleolitická stanice u Přestavlk, okr. Přerov, AR 30, 5-13.

Summary:

Additional collection from the site of Přestavlky (cf. Klíma 1978) expands the database of this Aurignacian site of the Morava-type.

RADSLAVICE (okr. Vyškov)
SV okraj obce. Mladý paleolit. Ojedinělý nález. Povrchový sběr. Uložení: Muzeum Vyškovska (i.č. A 11 100-11 103).

Povrchovým sběrem na poli při SV okraji obce byla v září 2001 získána malá kolekce štípané industrie. Jedná se o čepelku s plošnou a postranní retuší, trojúhelníkovité až lichoběžníkovité úštěpové škrabadlo, jádro a neretušovaný odštěpek, vše z pazourku potaženého mléčně bílou patinou. Nálezy nesou rysy gravettské až epigravettské industrie, a můžeme je tedy datovat do mladšího paleolitu.

Tomáš Zeman, Muzeum Vyškovska

Summary:

A small chipped industry collection, made from light white patinated flint, was found on the northeastern margin of the village of Radslavice. The artifacts belongs to the Upper Paleolithic, based on their character, probably to the Gravettian-Epigravettian.

RUDICE (okr. Blansko)
U Vodárenského zařízení. Paleolit. Ojedinělý nález. Povrchový sběr.

Roku 2000 byl koupí získán velice zajímavý křišťálový artefakt. Artefakt našel P. Konečný na poli východně obce asi 50 m od vodárenské budovy. Jde o oboustranné vysoké drasadlo. Jako surovina byl využit krystalický křišťál, v jehož poměrně čiré hmotě můžeme pozorovat shluky drobných bublinek seřazených do šmouh a pruhů. Na dorzální části nástroje se zachoval původní povrch, který je otřelý až jemně skulptovaný se „srpovitými útvary" a prozrazuje původ suroviny z části lehce omletého krystalu. Tento druh povrchu často nese křišťálová surovina vyskytující se v deluviálních sedimentech v oblasti Rousměrov, Bobrůvka aj. na Žďársku; odtud asi použitá surovina artefaktu pochází. Podle charakteru jej lze datovat do širšího období středního a mladšího paleolitu. Ze stejného prostoru, jako je křišťálový artefakt pochází silicitová industrie datovaná do období aurignacienu a poukazující na existenci stanice (Valoch 2000, 113).

Milan Vokáč, FF MU Brno

Literatura:

Valoch, K. 2000: Paläolithische Freilandfundstellen in nördlichen Teil des mährischen Karstes. Acta Mus. Moraviae, Sci. soc. 85, 109-120.

Summary:

A steeply retouched double sidescraper made from rock crystal was found at a possible Aurignacian site (Valoch 2000, 113) near the water plant in the Rudice.

SKLENÉ NAD OSLAVOU (okr. Žďár nad Sázavou)
Sklenský rybník. Paleolit (?). Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

Při terénním průzkumu výskytů křišťálové suroviny na Žďársku byl dne 2. 12. 2000 zjištěn možný paleolitický artefakt. Nález byl vyzdvižen v SV části vypuštěného Sklenského rybníka ležícího asi 2 km S obce. Místo nálezu leží v nadmořské výšce 553 m při hranici s k. ú. Bohdalec (ZM 1 : 10 000, mapa 24-13-11 95 mm S s. č. a 43 mm V s. č.). Jde o lichoběžníkovou čepel z krystalického křišťálu, jejíž povrch je výrazně matný se zaoblenými hranami. Zajímavý je matný povrch, zatím však není jasná geneze tohoto ohlazení předmětu. Může jít o abrazi povrchu v důsledku transportu v deluviálních hlínách nebo je to eolické opracování artefaktu v případě jeho dlouhého odkrytí na povrchu a není vyloučena ani možnost koroze v důsledku chemického leptání. Předmět je s největší pravděpodobností artefakt snad z období paleolitu a může patřit k okruhu křišťálových industrií nalézaných v širším okolí lokality (Rousměrov, Suky, Bobrůvka, Netín aj.) (Přichystal 1989, 86-87; Vokáč-Holub 2001, 118).

Milan Vokáč, Martin Moník, FF MU Brno

Literatura:

Přichystal, A. 1989: Zdroje křišťálové suroviny v pravěku na Moravě, Geologický průzkum 3, 86-87.

Vokáč, M., Holub, P. 2001: Netín (okr. Žďár nad Sázavou), PV 42 (2000), 118.

Summary:

A probable Paleolithic artifact made from rock crystal was found in the Sklenský Pond near Sklenné nad Oslavou.

SLAVICE (okr. Třebíč)
„Achtele". Mladý paleolit. Ojedinělý nález. Povrchový sběr.

V polní trati „Achtele" západně obce byl nalezen ojedinělý artefakt (obr. 16). Jedná se o čepel s okrajovou retuší. Materiálem je bíle patinovaný silicit severské provenience. Nález by mohl souviset s podobnými nálezy z Kožichovic (Koštuřík a kol. 1987).

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

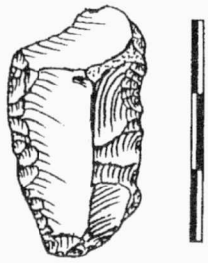

Obr. 16. Slavice, „Achtele". Retušovaná čepel.
Slavice, „Achtele". A retouched blade.

Literatura:

Koštuřík, P., Kovárník, J., Měřínský, Z., Oliva, M. 1987: Pravěk Třebíčska. Třebíč.

Summary:

An isolated artifact was found in the „Achtele" field near Slavice. A white patinated laterally retouched blade is made from silicite of a northern provenience.

SVITÁVKA (okr. Blansko)
Bývalá cihelna V obce. Paleolit/časný středověk. Datování C14. Uložení: NM Praha.

Při geologickém mapování v roce 1962 byla v profilu bývalé cihelny popsána výplň erozní rýhy tvořená složitou sérií spraší, svahových a ronových uloženin a půd posledního interglaciálu a glaciálu (Smolíková – Ložek 1963). V podloží poslední würmské spraše tuto sekvenci uzavíral horizont původních sedimentů typu černozemě. Byl členěn splachovými polohami, obsahoval uhlíky a část skeletu juvenilního jedince, pravděpodobně ženy. Z téhož horizontu získal dodatečně B. Klíma (1963) čtyři paleolitické artefakty.

Na základě této celkové situace byl lidský skelet přiřazen ke gravettské populaci Moravy a morfologicky srovnáván např. s (rovněž problematickým) nálezem Brno 3. Stratigrafie však na základě nových poznatků toto datování nepotvrzovala: půdy typu černozemě se totiž tvořily ve starší, max. střední části würmského glaciálu (srv. Stránská skála), takže v gravettienu byl jejich vývoj již ukončen (Svoboda a kol. 1994, 125). Současně se upozorňovalo na typ fosilizace a zbarvení kosti, který odpovídá spíše holocennímu stáří.

V rámci projektu přímého datování lidských fosilií pomocí C14 vybral V. Kuželka ze skeletu uloženého v Národním muzeu v Praze samostatný fragment klenby lebeční o velikosti 10 x 5 mm. Výsledek měření je následující:

1180 ± 50 BP (GrA-13711)

Tento výsledek potvrzuje určité předchozí pochybnosti o stáří nálezu, vyplývající ze stratigrafické pozice i ze stupně fosilizace skeletu. Pravděpodobněji se jedná o pohřeb časně středověkého stáří, zahloubený do spraše až na úroveň pleistocenních půdních sedimentů a spraší opět vyplněný, aniž by kontury předpokládané jámy byly v profilu patrny.

Jiří A. Svoboda, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Klíma, B. 1963: Die Entdeckung eines pleistozänen Menschen bei Svitávka. Přehled výzkumů 1962, 2-3.

Smolíková, L. – Ložek, V. 1963: Interglaciál a nález pleistocénního člověka u Svitávky. Časopis pro mineralogii a geologii 8, 189-197.

Svoboda, J. a kol. 1994: Paleolit Moravy a Slezska. Brno.

Summary:

Recent C-14 dating of a fragment of human bone from a juvenile female skeleton found in Svitávka in 1962, and classified originally as Upper Paleolithic (Gravettian), confirmes earlier doubts about the Pleistocene age of this specimen and places it, instead, to the Early Medieval period.

TVAROŽNÁ (okr. Brno-venkov)
„Za Školou". Bohunicien (?). Sídliště. Povrchový sběr. Uložení: AÚ AV ČR Brno.

Při povrchovém průzkumu, který uskutečnil v září roku 1990 Petr Kos, byly na katastrálním území obce Tvarožná v trati „Za Školou" (obr. 17)

zachyceny nálezy patinované štípané kamenné industrie. Během prvního povrchového průzkumu byla shromážděna kolekce v počtu přibližně dvou desítek kusů. V následujících letech byla lokalita soustavně navštěvována a prosbírávána. V rozmezí let 1990 – 2000 tak byla získána kolekce 193 artefaktů a současně byla vymezena oblast, kde se paleolitické nálezy soustřeďují. Artefakty jsou rozptýleny na ploše přibližně 50 x 50 m, v mírné, pravděpodobně erozí vzniklé depresi. Není proto vyloučeno, že lokalita skrývá zbytky kulturní vrstvy in-situ. Na to by ukazovala i přítomnost povlaku, který je tvořen vysráženým uhličitanem vápenatým a který je patrný na povrchu asi čtvrtiny artefaktů.

Nová paleolitická stanice je situována na severním svahu, těsně pod vrcholem mírného, táhlého návrší, které se vypíná nad levým břehem Tvaroženského potoka. Nadmořská výška lokality je 270 m. Relativní převýšení je 70 m nad hladinou Svratky a 40 m nad hladinou lokální vodoteče – Rokytnice. Souřadnice lokality v systému S-42 jsou následující: [3629.2, 5452.4].

Artefakty jsou silně patinovány a značně poškozeny mrazem. Prvně jmenovaná skutečnost znesnadňuje identifikaci použitých surovin, zatímco druhá se odráží ve vysokém stupni fragmentárnosti souboru a s tím souvisejícím nárůstem zlomků na úkor ostatních technologických kategorií.

Za pozornost stojí surovinové spektrum (tab. 6), které je tvořeno převážně rohovci typu Stránská skála a Krumlovský les. Tyto dva typy surovin se vyskytují ve vyrovnaném množství. Zatímco rohovce typu Stránská skála pocházejí nepochybně z oblasti primárního výskytu na Stránské skále, otázkou zůstává provenience rohovců typu Krumlovský les. Přestože v případě této suroviny byly na lokalitě zpracovávány valouny s charakteristickým pouštním lakem, nezdá se být pravděpodobné, že by pocházely ze zdrojové oblasti Krumlovského lesa. Je třeba vzít v úvahu alternativní zdroje v oblasti Brněnské kotliny a jejího bezprostředního okolí. Z dalších surovin, které byly na lokalitě zpracovávány, byl identifikován křídový spongiový rohovec, který byl s největší pravděpodobností získáván ze štěrkových teras v bezprostředním okolí sídliště. Identifikovány byly i dva kusy hnědočerveného radiolaritu. Skupina ostatní zahrnuje dva přepálené artefakty (z nichž jeden je pravděpodobně rohovec typu Krumlovský les) a další neurčitelné suroviny (v jednom případě je podezření na limnosilicit).

Technologické spektrum (tab. 7), jak již bylo výše zmíněno, je silně ovlivněno porušením (rozpukáním) artefaktů vlivem mrazu a s tím souvisí vysoký podíl zlomků. Jádra, která jsou ze dvou třetin z rohovce typu Stránská skála, jsou většinou značně porušena mrazem. Z těch, která je možno klasifikovat, je většina těžena ze dvou protilehlých podstav a na jejich frontální straně jsou často negativy levalloiských úštěpů (obr. 18:17-20). Pouze jedno jádro je unipolární, s paralelními čepelovitými negativy na frontální straně. Řada artefaktů vykazuje intenzivní přípravu úderové plochy. Přestože charakteristický levalloiský hrot nebyl na lokalitě nalezen, lze se domnívat, že některé proximální zlomky s patrnou přípravou úderové plochy představují zbytky těchto hrotů (obr. 18:7-11). Na dvou artefaktech je patrná místní retuš (obr. 18: 6). Ze skupiny čepele a zlomky čepelí jsou čtyři z hrany jádra (obr. 18: 13, 14).

Typologické spektrum je tvořeno třemi škrabadly (obr. 18:1-3), z nichž dvě jsou na distálních zlomcích čepelí a jedno na úštěpu. Neprůkazná je intencionalita rydlového úderu na zlomené čepeli (obr. 18:4). Kolekci doplňuje drasadlo (obr. 18:15) a dvě retušované čepele (obr. 18:5, 6).

Nálezy z lokality lze spolehlivě přiřadit k počáteční fázi mladého paleolitu, s ohledem na výraznou přítomnost levalloiské techniky (příprava úderové plochy, bohunická, protisměrně těžená jádra, zlomky levalloiských hrotů) a absenci plošné retuše k bohunicienu. Za pozornost stojí pokles podílu rohovce typu Stránská skála v závislosti na vzdálenosti od jeho primárních výchozů (vzdálenost Tvarožné od Stránské skály je 7 km vzdušnou čarou). Kolekci z Tvarožné – „Za školou" lze přirovnat k nálezům z lokalit v údolí Bobravy (cca 13 km od Stránské skály). Otázkou zůstává vazba na szeletské lokality dokumentované v prostoru Vyškovské brány (srovnej Svoboda 1994).

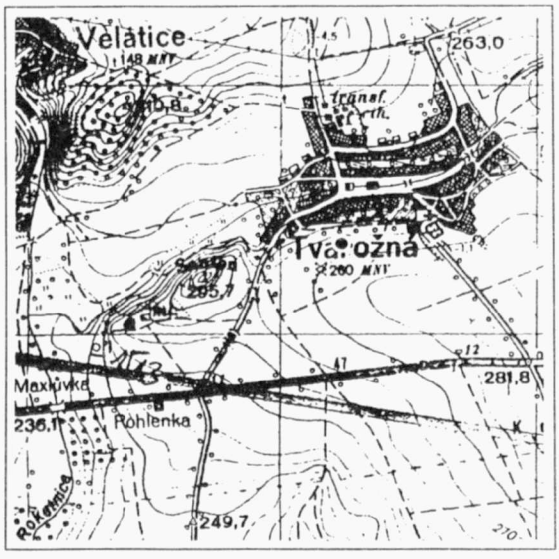

Obr. 17. Tvarožná, „Za Školou". • – lokalizace naleziště.
Tvarožná, „Za Školou". • – a location of the site.

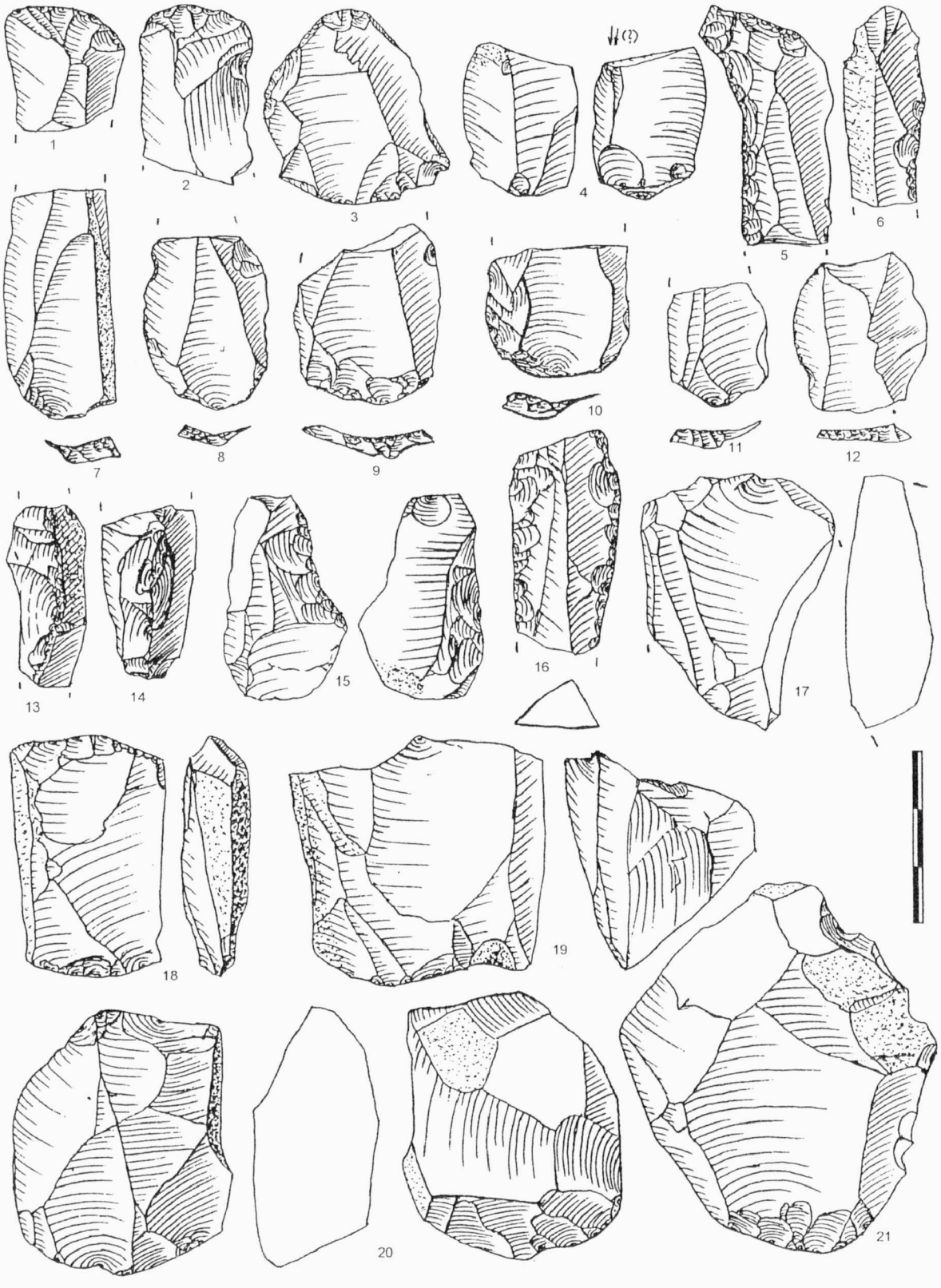

Obr. 18. Tvarožná, „Za Školou“. Výběr materiálu.
Tvarožná, „Za Školou“. Selected artifacts.

Tab. 6. Tvarožná, „Za Školou". Suroviny.
Tvarožná, „Za Školou". Raw materials.

Suroviny – Raw materials	n	%
silicity typu pazourku – flint-like silices	20	10.4
křídový spongiový rohovec – Cretaceous spongolite chert	84	43.5
rohovec typu Krumlovský les – Krumlovský les-type chert	81	42.0
radiolarit – radiolarite	2	1.0
neurčeno – not identified	6	3.1
celkem – total	193	100.0

Tab. 7. Tvarožná, „Za Školou". Technologie.
Tvarožná, „Za Školou". Technology.

Technologie – Technology	n	%
nástroj – tool	7	3.6
připravená surovina – prepared raw material	1	0.5
jádro – core	9	4.7
čepel – blade	10	5.2
zlomek čepele (l < 2š) – broken blade (l < 2w)	13	6.7
úštěp – flake	88	45.6
zlomek – fragment	53	27.5
místně retušovaný artefakt – partly retouched artifact	2	1.0
mikroodštěpky a mikrozlomky (< 1.5cm) – microchips and microfragments	10	5.2
celkem – total	193	100.0

M. Oliva (1987) publikoval na katastru Tvarožné celkem 9 nalezišť. Většina z nich je ovšem lokalizována na jižních svazích Drahanské vrchoviny, v severní části katastru obce. V souvislosti s nově prezentovanými nálezy stojí za pozornost lokalita při východním úpatí návrší Santon, ze které pochází mimo jiné úštěp s přípravou úderové plochy a retušovaná čepel (Valoch 1970, Taf. 1 : 6, 8).

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno
Petr Kos, ÚAPP Brno

Literatura:

Oliva, M. 1987: Revize paleolitických lokalit z východního okolí Brna (okr. Brno-venkov, Vyškov). PV 1984, 14-18.

Svoboda, J. 1994: The Upper Paleolithic Settlement of the Vyškov Gate: Regional Survey, 1988-1992. PA 85/2, 18-34.

Valoch, K. 1970: Paläolitische Funde von Jiříkovice bei Brno (Mähren). Sborník J. Poulíkovi k šedesátinám, 11-13. Brno: AÚ ČSAV.

Summary:

A new Bohunician surface site within the Tvarožná caddastral territory, the „Za školou" field (obr. 17), is described here.

The raw material spectrum (tab. 6) consists of Stránská skála and Krumlovský les type cherts suplemented by Cretaceous spongolite chert and radiolarite.

The technological spectrum (tab. 7) shows an increasing abundance of fragments (resulting from frost processes). The cores are often bidirectionally reduced and the Levallois flake negatives are visible on their frontal faces. Although a typical Levallois point was not found, a series of distal flake fragments suggests the distal parts of such artifacts (obr. 18:7-11).

The typological spectrum is composed of three endscrapers (obr. 18:1-3), a possible burin (obr. 18:4), a sidescraper (obr. 18:15), and two retouched blades (obr. 18:5, 16).

The collection shows a high degree of similarity with material from Bobrava Valley.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (k. ú. Jarošov u Uh. Hradiště, okr. Uherské Hradiště)
Jarošov II. Gravettien – pavlovien. Sídliště. Zjišťovací sondáž.

V roce 2001 výzkum poračoval sondážemi v okolí lokality (obr. 21).

Sonda T1-2001. Sonda byla situována ve dně údolí, které vymezuje severní okraj lokality. Pod 40 cm mocnou polohou ornice, která obsahovala ostrohranné úlomky konkrecí uhličitanu vápenatého ($CaCO_3$) a střepy novověké keramiky, leželo souvrství přemístěných sprašových hlín s příměsemi terciérního podloží. Od hloubky 95 cm byla tato poloha oglejená a v hloubce 200 cm byly zachyceny ojedinělé uhlíky. Vrt do dna sondy zjistil pokračování identického sedimentu do hloubky 280 cm, kde narazil na pevnou překážku.

Sonda T2-2001. Sonda byla lokalizována ve svahu nad výzkumem K. Valocha (Seitl – Valoch 1998). Ornice, dosahující mocnosti 40 cm, plynule přecházela do mocné polohy přemístěných sprašových hlín. V hloubce asi 200 cm následovalo šikmo ukloněné, velmi výrazné, ostré rozhraní s terciérními, modro-žlutými jíly.

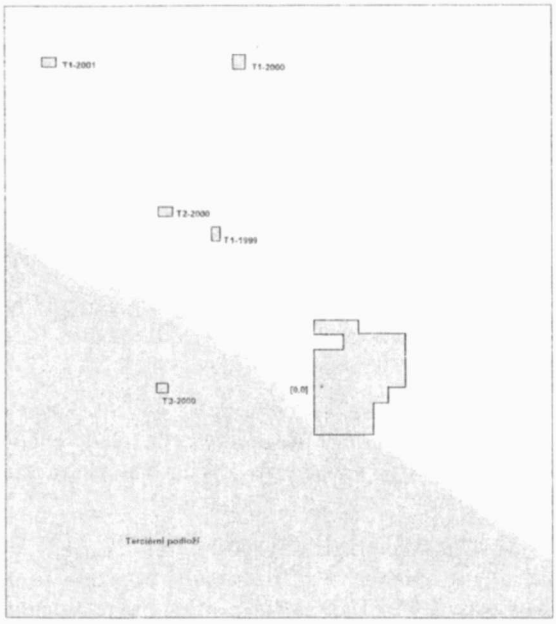

Obr. 19. Jarošov II. Lokalizace sond v okolí sídliště.
Jarošov II. The location of trenches in the vicinity of the site.

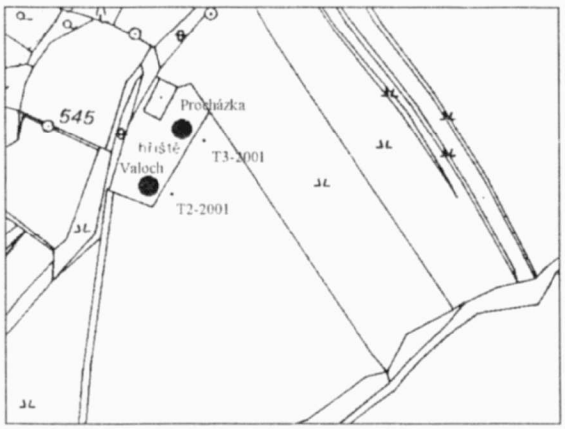

Obr. 20. Jarošov II. Lokalizace sond v okolí sídliště.
Jarošov II. The location of trenches in the vicinity of the site.

Sonda T3-2001. Výkop byl situován ve svahu nad výzkumem R. Procházky (1983). Pod ornicí, která dosahovala mocnosti 40 cm, probíhal horizont sprašové hlíny, který v hloubce přibližně 180 cm plynule přecházel do chaoticky sedimentované, svahovými procesy silně porušené a oglejené sprašové hlíny s vměstky tvořenými čistou spraší a gleji. V hloubce 200 cm byly zachyceny ojedinělé uhlíky. V hloubce 290 cm byla zachycena čistá spraš o mocnosti 40 cm. Následovala další přemístěná, oglejená a silně jílovitá poloha, která byla vrtem sledována až do hloubky 370 cm.

Vzorek uhlíků ze sondy T1-2000, z hloubky 190 cm analyzoval E. Opravil, který zjistil převahu borovice (posudek 1).

POSUDEK 1

Zpráva o určení zuhelnatělého dřeva z lokality Jarošov II, sonda T1-2000, hl. 190 cm

Pinus sp. (borovice)	14 zlomků uhlíčků
Pinus ? (borovice ?)	2
Picea ? (smrk ?)	1

RNDr. Emanuel Opravil, CSc.

Kostel sv. Rocha, Jarošov I. Pozdní paleolit – mezolit (?). Ojedinělý nález. Povrchový průzkum. Uložení: AÚ AV ČR Brno.

V prostoru aurignacké lokality Jarošov I, na vrcholu návrší lidově nazývaného Rochuz, byl nalezen ojedinělý artefakt štípané kamenné industrie. Jedná se o kombinované rydlo na příčné retuši vyrobené na zlomku čepele z nepatinovaného silicitu severské provenience (obr. 22). Artefakt je možno interpretovat i jako mikrojádro. Přestože v prostoru lokality je známo i neolitické osídlení (MMK), vzhledem k morfologii je možno uvažovat o pozdně paleolitické – mezolitické klasifikaci nálezu.

Nad cihelnou, „Podvršťa". Pozdní paleolit – mezolit. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum. Uložení: AÚ AV ČR Brno.

Na poli nad jarošovskou cihelnou [3682.65, 5441.85], v nadmořské výšce 225 m byl nalezen ojedinělý artefakt štípané kamenné industrie. Jedná se o klínové rydlo vyrobené na distálním zlomku čepele z nepatinovaného silicitu severské provenience (obr. 23). Artefakt je možno interpretovat i jako mikrojádro. Vzhledem k morfologii a s ohledem na absenci patiny je možno uvažovat o pozdně paleolitické – mezolitické klasifikaci nálezu.

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Summary:

In 2001, excavations continued with trenches T1-2001, T2-2001, T3-2001 which yielded no archaeological material.

E. Opravil has analyzed the charcoal sample from trench T1-2000, and has documented the presence of pine.

In addition, two possible Late Paleolithic – Mesolithic artifacts (burins), were also found during a surface survey within the cadastral territory of Jarošov.

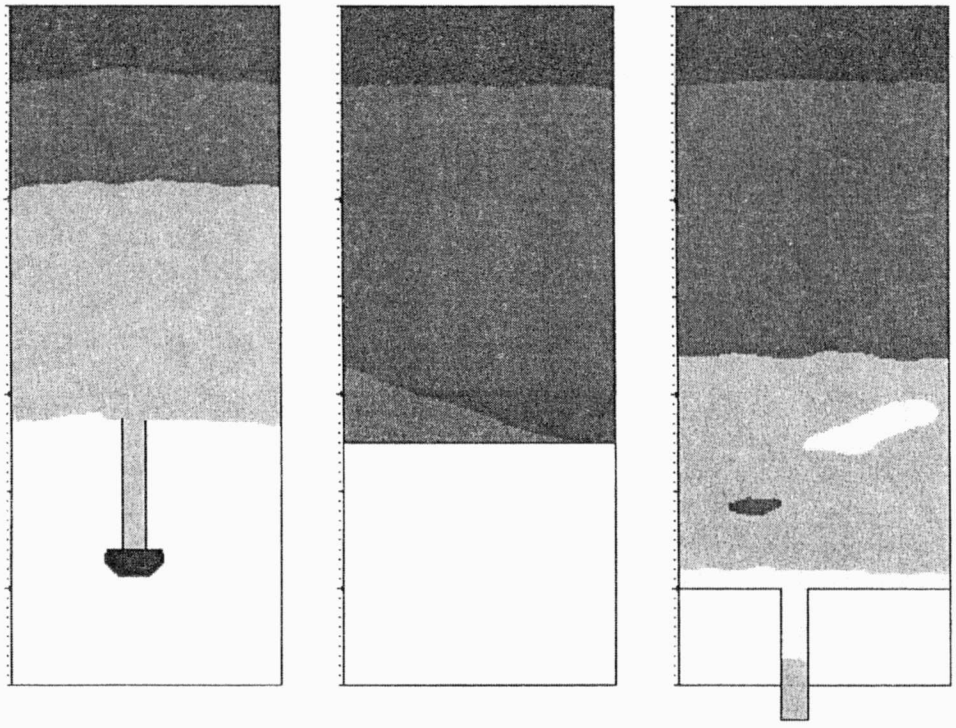

Obr. 21. Jarošov II. Sondy T1-2001 – T3-2001 (zleva doprava). Stratigrafie.
Jarošov II. Trenches T1-2001 – T3-2001 (from left to right). Stratigraphy.

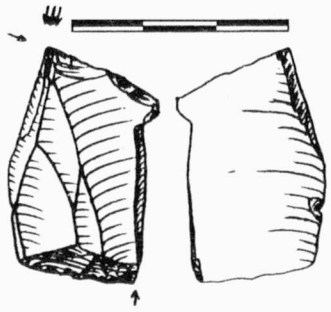

Obr. 22. Jarošov I. Pozdněpaleolitický – mezolitický (?) artefakt.
Jarošov I. Late Paleolithic - Mesolithic (?) artifact.

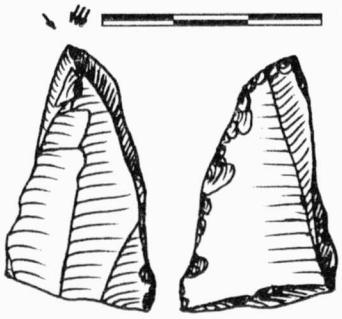

Obr. 23. Jarošov, „Nad Cihelnou". Pozdněpaleolitický - mezolitický (?) artefakt.
Jarošov, „Nad Cihelnou". Late Paleolithic - Mesolithic (?) artifact.

VEDROVICE (okr. Znojmo)
Vedrovice VII. Szeletien. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení: MZM.

V rámci sondáže v nejbližším okolí této povrchové stanice již v roce 2000 nalezl P. Neruda v poloze Vedrovice VII (souřadnice JTSK 1178350 a 616080) oboustranně plošně opracovaný listovitý hrot (obr. 24). Předmět s mírně zaoblenou bází, jehož plochy vykazují nestejnou míru patinace, byl vyroben z rohovce typu Krumlovský les.

Z této polohy pochází početná sbírka kamenných artefaktů, jež amatérský spolupracovník ústavu Anthropos A. Otta získal převážně v době, kdy se zde zakládal vinohrad. Předměty z Ottovy sbírky se vyznačují výraznou patinací a zvláštní jamkovitou korozí štěpných ploch, takže působí starobylým dojmem. Většinou je reprezentují různá polyedrická jádra. Dva různé typy povrchů by mohly případně indikovat dvě různé kulturní vrstvy, z nichž by mohly tyto předměty pocházet. Tuto hypotézu potvrzují některé nedávné sondáže v nedalekém okolí, na lokalitě Vedrovice IIIb.

Petr Neruda, Zdeňka Nerudová, MZM Brno

Summary:

A bifacially retouched leaf-point was found at the Vedrovice VII site.

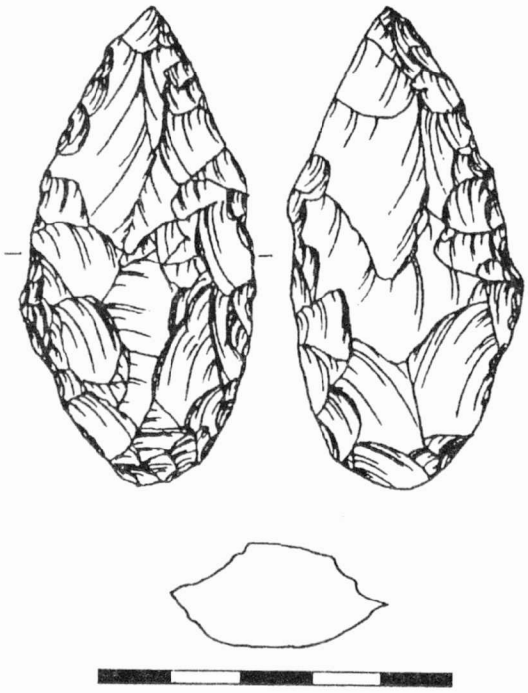

Obr. 24. Vedrovice VII. Listovitý hrot.
Vedrovice VII. A leaf-point.

VEVERSKÁ BITÝŠKA (okr. Brno-venkov)
„V Rovinách". Paleolit. Náhodný nález. Povrchový průzkum.

Ani při opakovaném povrchovém průzkumu se nepodařilo prokázat osídlení této polohy. Pochází odtud již publikovaný fragment sekerky (Kuča – Žákovský 2001, 144-145). Kromě ní byl nalezen pouze drobný úštěp z křídového spongiového rohovce, který nese na svém povrchu stopy patiny.

Martin Kuča, Kamil Smíšek, Petr Žákovský
FF MU Brno

Literatura:

Kuča, M., Žákovský, P. 2001: Veverská Bitýška (okr. Brno-venkov), PV 2000, 144-145.

Summary:

A small flake of a spongolite chert was found in the „V rovinách" field within the Veverská Bitýška caddastral territory.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 43 (2001)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz http://www.iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, PhD., PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Alice Del Maschio, Miroslav Lukáš
Jazyková úprava:	PhDr. Jan Balhar, CSc.
Na titulním listě:	Plastika medvěda z Pavlova (kresba J. Svoboda); letecký snímek Mušova a Pálavy (foto O. Šedo)
Tisk:	BEKROS
Náklad:	350 ks

© 2002 by the Authors.
All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

KNIHOVNA AV ČR
PD 1520
43 (2002)
1591/04